Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. ◉ № 101 (6. 590) ◉ 1988 йил 3 май, сешанба ◉ Баҳоси 3 тийин

XIX

Янгиланиш йўлидан

Дастлабки одимлар

✦ Беш йиллик учинчи йилининг иккинчи квартали ҳам ўтиб боряпти. Бу кварталда ишларнинг қай даражада муваффақиятли бориши кўп жиҳатдан биринчи кварталда, яъни йил бошида унга қандай мустаҳкам замин қўйилганига боғлиқдир. Биргина Чилонзор райони саноат корхоналарининг янгиланиш йўлидан қандай бораётганига назар ташласак, хўжалик ҳисоби асосида ишлашга ўтган «Совпластитал», республика трикотаж моделлари уйи, 2-пойафзал фабрикаси коллективларининг дастлабки одимлари қувончли бўлди.

Уларда барча техник-иқтисодий кўрсаткичлар бўйича планлар муваффақиятли бажарилаяпти, кўпгина коллективлар эса шартнома мажбуриятларини тўла адо этишяпти. Авваллари шартнома мажбуриятларини бажариш борасида узилишлар бўлиб турарди, янги усулда ишлашга ўтилгач, бунга кескин барҳам берилди, — деди район партия комитети саноат ва транспорт бўлимининг мудири Константин Юрьевич Давидов. — Районимиздаги «Ташметрострой» тресги коллективи ҳам янги станцияларни бунёд этишда фаол иш олиб боряпти. Юқорида номлари тилга олинган уч корхона ҳаётида янгиланиш йўлига ўтиб ишлай бошлагач, туб ўзгаришлар рўй берди. Масалан, биргина 2-пойабзал фабрикаси янги шароитга ўтгандан кейин ўз зиммасидаги ўн миллион сўмликдан зиёд қарзни узиб, фойда ола бошлади. Ўтган йили 70 га яқин бригада хўжалик ҳисобига ўтган эди, ҳозир барча цехлар янгиланиш йўлидан боряпти.

Хўжалик ҳисобига—кенг йўл

Тажрибадан—истиқбол сари

Мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантириш давлат планини муваффақиятли бажариш учун ўтказилган социалистик мусобақада шаҳримиздаги «Подъёмник» ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи ўтган йили ажойиб ютуқни қўлга киритиб, КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, касаба союзлари Бутуниттифоқ Марказий Совети ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғини олишга муяссар бўлди. Корхона коллективининг бундай муваффақиятга эришаётгани бежиз эмас. Бунинг асосий сабабларидан бири корхонада дадил иқтисодий экспериментларнинг жорий этилиши, янгиликка интилишдир.

Корхона бош инженери Виктор Григорьевич Дьяченко билан дастлабки суҳбатдан шу нарса маълум бўлдики, бу ерда мамлакатдаги янгиликларга «кўз-қулоқ» бўлиб туриш, янгиликларни жорий этиш йўлларини излаб топиш ва тобора мураккаб ва оғирроқ вазифаларга «қўл уриш»га интилиш яхши анъанага айланган.

Масалан, шаҳар партия комитети томонидан ўз вақтида маъқулланган қимматли бир ташаббусни олиб кўрайлик. «Подъёмник» ишлаб чиқариш бирлашмаси «Компрессор» заводи, «Сигнал» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси, Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги номидаги тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси, ошхона ва бошқа мебеллар заводи коллективлари билан бирга ўн иккинчи беш йилликнинг ҳар бир йилида шартнома мажбуриятларига мувофиқ буюртмалар планини тўлиқ бажариш ва маҳсулот сифатини муттасил ошириб бажаришга азму қарор қилди. Натижа чакки бўлгани йўқ. «Подъёмник»чилар ўз имкониятларидан оқилона фойдаланмоқдалар.

Бундан роппа-роса тўрт йил муқаддам, яъни 1984 йилда корхонада иқтисодий эксперимент сари биринчи марта дадил қадам қўйилган эди. Ўшанда нималарга асосий эътибор қаратилди? Биринчидан, хўжалик юритиш механизмининг пойдевори бўлган хўжалик ҳисобига биринчи марта мустаҳкам асос қўйилди. Иккинчидан, мустаҳкам иқтисодий база яратилди. Бутун ишлаб чиқаришни янги усулга тайёрлаш юзасидан катта ишлар олиб борилди. Ва ниҳоят учинчидан норматив ишлаб чиқилди. Агар «Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисида»ги СССР Қонунига назар ташласак, корхона коллективининг ҳуқуқлари ва бурчлари нималардан иборат эканлигини яна бир бор очиқ-равшан ҳис этамиз. Аввало давлат олдидаги масъулият ва коллектив олдидаги масъулият ҳисси анча оширилганини кўрамиз. Барча цех ва бригадаларда ана шу масъулият ҳисси конкрет нималардан иборат эканлиги кенг тушунтирилди. Ҳатто шуни айтиш мумкинки, ўтган йилнинг ярми шу тушунтириш билан ўтди. Бунинг натижаси, айниқса, металл конструкциялар цехида яққол кўринди. Бу ерда янгиликни жорий этишга иштиёқ билан киришилди.

Аммо ҳолва деган билан оғиз чучимагандек, ҳамма жойда ҳам бу иш силлиқ кўчавермади, қийинчиликлар ҳам бўлди.

Гапнинг тўғрисини айтганда, корхонанинг ўзига боғлиқ бўлмаган, яъни объектив сабаблар ана шундай қийинчиликларни келтириб чиқарарди. Масалан, Ленинграддаги Котляков номидаги завод бу корхонага ваъда қилган редукторларни йил бошида ўз вақтида етказиб беролмади. Таъминотдаги бу кутилмаган узилиш коллективнинг яхши режаларига соя солиб қўйди. Январь ойида ҳам, февраль ойида ҳам бу сурункали «узилиш» бутун ишлаб чиқаришнинг бир маромда боришига дастлаб салбий таъсир этди. Ҳолбуки, 1987 йилни корхона ғолибона якунлаган, барча техник-иқтисодий кўрсаткичлар бўйича планларни муваффақиятли адо этган, ҳатто, мўлжалдагидан 0,5 миллион сўмлик кўп товар маҳсулоти етказиб берган, қисқаси, шаҳримизнинг байроқдор корхоналари сафидан ўрин олган эди. Буни таъкидлаётганимизнинг сабаби — хўжалик ҳисоби муваффақиятининг бош омили коллективнинг ўз ички имкониятларидан қанчалик омилкорлик билан фойдаланишдадир. Аммо таъминотдаги ҳар қандай узилиш тез бораётган жараёнга зарба беради.

Бунинг яна бир жиҳати бор. Мазкур корхона ўттиздан ортиқ чет эл мамлакатига, қардош социалистик мамлакатларга маҳсулот экспорт қилади. Улар орасида Куба, Афғонистон, Ҳиндистон ва бошқа давлатлар бор. Италияликлар бу завод маҳсулотларини севиб қолган. Уларни ҳатто корхонанинг ишлаб чиқариш жараёнлари қизиқтиряпти, Бунинг устига корхонада маҳсулотнинг давлат қабулини жорий этиш борасида каттагина тажриба тўпланган. Барча техникавий ҳужжатлар стандарт талаблари бўйича қайта ишлаб чиқилгани бежиз эмас. Биргина механика цехининг ўзида ўнга яқин рақамли программа билан бошқариладиган дастгоҳлар жорий этилди. Биз юқорида биргина оддий редукторлар қўлни боғлаб қўяётганини кўрдик. Уларнинг сифатига ҳозир бу ерда шунчалик катта талаблар қўйилаяптики, корхонага келиб тушган редукторларни техника назорати бўлимидан ташқари яна давлат қабули вакиллари ҳам текширишдан ўтказишяпти. Экспорт маҳсулотлари устидан, айниқса, қаттиқ назорат ўрнатилган.

Буларнинг барчаси биргина мақсадни кўзлаб қилиняпти: маҳсулот сифати қанчалик ошса, хўжалик ҳисоби асосида ишлаётган коллектив аъзоларининг моддий фаровонлиги ҳам шунчалик юқори бўлади. Бу бир-биридан ажралмас муҳим ҳалқалардир.

Ҳ. АБРОРОВ.

Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси олдидан

Илҳомбахш куч

Қайта қуриш ва жадаллаштириш программасининг ўткир ҳаётий вазифалари бутун мамлакатимиздаги сингари Тошкент автоматлаштирилган бошқариш системаларини лойиҳалаш конструкторлик бюроси коллективига ҳам илҳомбахш куч бағишлади.

Киров районининг Юнусобод массивида жойлашган бюромиз ишчи-хизматчилари эндиликда янгиланиш йўлидан дадил бораётган корхоналарнинг бирига айланган. Бу ерда ташаббускорлик ва ишга масъулиятни кундалик одатга айлантирган бўлимлар, лабораторияларнинг ходимлари ишлашади. Янги электрон-ҳисоблаш машиналари билан жиҳозланган заллар улар хизматида. Коллективимизда бўлган киши қайта қуриш истиқболининг чинакамига гувоҳи бўлади. Ҳа, бугунги кунда янгичасига ишлаш ҳар бир меҳнат коллективининг куч-ғайратига, ҳар бир кишининг бу жараёнда ўз ўрнини аниқ белгилаб олишига боғлиқ. Биз буни чуқур англаб етганмиз. Коллективимиз аъзолари асосан корхона ва ташкилотларнинг автоматлаштирилган бошқариш системаларини, автоматлаштирилган лойиҳалаш системаларини, информацион қидирув системаларини, илмий ускуналарни лойиҳалаштириш ва тадбиқ қилиш ишлари, электрон-ҳисоблаш машиналарини халқ хўжалигининг турли тармоқларида қўлланиш масалалари билан шуғулланадилар. Ўтган 1987 йилда Туркманистон ССРда пахта тозалаш тармоғига автоматлаштирилган бошқариш системасини жорий этдик, бу йил ана шундай ишни Чирчиқ трансформатор заводида олиб бораяпмиз. Автоматлаштирилган бошқарув системаларини ишлаб чиқаришга тадбиқ этишнинг аҳамияти бениҳоя катта. Бу йўл билан янги иқтисодий шароитда меҳнат коллективларининг ишлаб чиқариш суръатларини жадаллаштиришга, сифат ва самарани таъминлашга қулай имконият яратилади. Ана шундай қулайликлар ҳозирги кунда Тошкент қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводи ва агрегат заводида ҳам юзага келаяпти. Уларнинг лойиҳаси пухта ишлаб чиқилган. Ҳадемай икки корхонага янги техника хизмат кўрсатади.

Бутуниттифоқ XIX партия конференциясини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олишга аҳд қилганмиз. Анжуман шарафига зарбдор ўн кунликлар ўтказаяпмиз. Яқинда навбатдаги декадага якун чиқардик. Унинг натижалари қувончли бўлди. Коллективимизда яратилаётган автоматлаштирилган бошқариш системалари машинасозлик, енгил саноат корхоналарида ва халқ хўжалигининг бошқа соҳаларида технологик жараёнларни автоматик равишда бошқаришга, янги, юқори унумли асбоб ва ускуналар яратишга, технологик жараёнларни узуликсиз такомиллаштиришга мўлжалланган. Бу жараёнларни электрон-ҳисоблаш машиналари ёрдамида бошқариш унумдорлигини бир неча баробар оширишга ёрдам беради. Қўл меҳнати билан бажариладиган жуда кўп жараёнлар ақлли электрон-ҳисоблаш машиналари зиммасига юкланади.

Бир ёқадан бош чиқариб меҳнат қилаётган коллективимизда яратилган автоматлаштирилган бошқариш системаларининг янги юқори унумли асбоб-ускуналарини яратиш ва уларни ишлаб чиқариш кейинги вақтда бир неча баробар тезлаштириляпти. С. Идиатуллин, Н. Василько ва А. Грач, А. Дремджи, В. Лисняк, В. Винарский, Т. Кудретко, Р. Ким, Ю. Маҳмудов сингари тажрибали инженер лойиҳачиларимиз бу борада самарали иш олиб боришаяпти. Мақсадимиз битта, у ҳам бўлса ўзимизнинг энг яхши лойиҳаларимиз билан меҳнат коллективларида қулайлик яратишдир. Тинимсиз изланиш ва янгиликлар сари интилиш бу соҳадаги ишларимизнинг муваффақиятини таъминлайди.

М. ИКРОМОВА,
Тошкент автоматлаштирилган бошқариш системаларини лойиҳалаш-конструкторлик бюросининг техник ходими.

Муносиб совға

✦ **Ленин районининг Лоҳутий кўчасида яна бир 152 квартирали 9 қаватли турар жой биноси ишга туширилишга ҳозирлаб қўйилди.**

152 оила Меҳнаткашларнинг халқаро бирдамлик куни — 1 Май байрамини ўзларининг янги хонадонларида кутиб олишди. Бундай ажойиб байрам совғасини 2-уйсозлик комбинатига қарашли 4-қурилиш бошқармасининг Н. Мельников етакчилик қилаётган монтажчилар бригадаси тайёрлади.

Бу бино икки блокдан иборат бўлиб, биноларнинг иккинчи қаватидаги осма йўлак уларни бирлаштириб турибди. Бинокорлар 1 миллион 300 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишларини бажаришди.

Пардозлаш ишларини эса 2-«Отделстрой» трестининг ишчилари амалга оширишди. Турар жой биносининг ташқи пардози заводда тайёрланган гўзал хошияли панеллардан иборат бўлиб, кўчага кўркамлик бахш этиб турибди.

Намуна кўрсатиб

1-пардозлаш трестининг 29-қурилиш бошқармасида М. Юсупов бошчилигидаги бригада аъзолари Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси шарафига муносиб совға тайёрлашга аҳд қилишган.

Эзгу мақсад йўлида тер тўкаётган фидокорлар вақтдан самарали фойдаланиш ва имкониятларни ишга солишда жонбозлик қилмоқдалар.

Бригада 1-пардозлаш қурилиш трестининг 29-қурилиш бошқармаси бригадалариаро меҳнат беллашувида актив қатнашиб, бир неча йилдан бери фахрли ўринларни эгаллаб келмоқда.

Бригадада 15 нафар бинокор меҳнат қилади. Айни кунларда Студентлар шаҳарчасида ТошДУнинг 9 қаватли 240 ўринли ётоқхонасида эшик, ромлар ҳамда шкафларни ўрнатишмоқда.

С. МАМАЖОНОВ.

⊙ **Меҳнаткашларнинг Халқаро бирдамлик куни — 1 Майга бағишланган Тошкент меҳнаткашлари вакилларининг Ўзбекистон пойтахтининг В. И. Ленин номидаги майдондаги байрам намойиши партия ва халқнинг бирлигини, совет жамиятини революцион қайта қуриш ва янгиланиш йўлини ўтказаётган партия Марказий Комитети теварагига барча меҳнаткашлар янада мустаҳкамроқ жипслашишга азму қарор берганликларини яна бир карра тасдиқлади.**

Т. Каримов фотолари.

Об-ҳаво ва саломатлик

3 МАЙДАН
8 МАЙГАЧА

Н. А. Семашко номидаги курортология ва физиотерапия илмий-тадқиқот институтининг илмий раҳбари, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби, профессор Н. М. Мажидов таҳрири остида.

Ўзбекистон ССР Гидрометеорология марказининг маълумотларига кўра шу ҳафтанинг бошланишида Тошкентда об-ҳаво ўзгариб туради, ёмғир ёғади, ғарб томонга эсувчи шамолнинг тезлиги секундига 15—20 метргача кучаяди. Ана шундай кунларда ҳарорат кечаси 6—11 даражагача, кундузи 15—20 даражагача пасайиши мумкин. Сўнгра ҳаво очилиб кетади. Кечалари 13—18 даража, кундузи 27—32 даража иссиқ бўлади. Ҳафта охирларига келиб яна қисқа муддатли ёмғир ёғиши, момақалдироқ гумбурлаши мумкин. Умуман ҳафтанинг ўртача ҳарорати одатдаги нормага яқин бўлиши кутилади.

Н. А Семашко номидаги курортология ва физиотерапия илмий-тадқиқот институти медик об-ҳаво маълумотлари ва об-ҳаво таъсирининг олдини олиш маркази мутахассисларининг фикрига қараганда, ҳафтанинг бошланиши ва охирида кузатиладиган об-ҳаво шароити об-ҳаво ўзгаришларига таъсирчан беморларга реакция бериши мумкин. Об-ҳаводаги кескин ўзгаришлар, жумладан, кислород таркибининг, атмосфера босимининг, ҳаво намлигининг ўзгариши юракнинг ишемик хасталиги, айниқса юрак уруш маромини бузилган, бош миянинг яллиғланиш ва қон томирлари, ўпка ва бўғин хасталиклари, айниқса ревматоидли полиартрит хасталиги бўлган беморларнинг аҳволига салбий таъсир этиши мумкин.

Об-ҳаво ўзгаришларига таъсирчан барча беморларга врачларнинг рухсати билан антивазоспастин препаратини қабул қилиш, ҳаракатларни ва жисмоний зўриқишларни чеклаш тавсия этилади.

ТОШКЕНТ ПОЛИТЕХНИКА ИНСТИТУТИ: КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИ АРАФАСИДА

Олий мактаб янгиликлари

Мактабларда имтиҳонлар бошланишига озгина вақт қолди. 10-синф ўқувчилари сўнгги имтиҳонларни топширадилар. Улар қаерда ўқишлари кераклигини ҳал қилиб олишлари лозим. Тошкент политехника институтининг коллективи йигит ва қизларга совет мутахассисларининг шонли инженерлари сафидан жой олиш учун ўз иқтидорлари бўйича касб танлашга ёрдам беришни муҳим вазифа деб билади.

Бу йил мамлакат олий ўқув юртларига қабул қилишнинг янги қоидалари тасдиқланди. Ариза бериш муддатлари ҳамда кириш имтиҳонларини ўтказиш тартиби анча ўзгартирилди. Тошкент политехника институти абитуриентларни кутиб олиш учун қандай тайёргарлик кўрмоқда? Улар олдига қандай талаблар қўйилади? Ўзбекистон ахборот агентлигининг мухбири ана шу саволлар билан институт қабул комиссиясининг масъул секретари, профессор Т. О. Отақўзиевга мурожаат қилди.

— Мамлакатимиз барча олий ўқув юртлари учун кириш имтиҳонларини ўтказишда ягона муддатлар жорий этилди. Кундуз куни ўқийдиган абитуриентлардан 25 июндан 15 июлга қадар аризалар қабул қилинади, имтиҳонлар 16 июлдан бошланади. Эндиликда олий ўқув юртига кирувчилар 5 августгача студент қилиб тасдиқланади. Қабул қилинаётган пайтда бериладиган имтиёзлар кескин қисқартирилди, конкурс синовлари асосий мезон бўлиб қолади.

Запасга бўшатилган ҳамда ҳукумат томонидан белгиланган имтиёздан фойдаланадиган ҳарбий хизматчилар, шунингдек етим болалар ҳамда ота-оналарининг қарамоғида бўлмаган болалар ижобий баҳо олган тақдирда конкурсдан ташқари институтга кирадилар. Қолган барча абитуриентлар умумий конкурсда қатнашадилар ва улар имтиҳонларда тўплаган баллар институтга киришда бирдан бир эътиборга олинадиган мезон бўлади.

Кадрлар тайёрлаш мақсадида тузилган шартномага биноан корхоналар, ташкилотлар ва муассасалар томонидан йўлланган шахслар конкурсдан ўтмай қолган тақдирда, агар хоҳиш билдирсалар, биринчи навбатда институтнинг тайёрлов бўлимига қабул қилинадилар. Бу сўнгги уч йил давомида запасга бўшатилган ҳарбий хизматчиларга, тиббий меҳнат экспертлар комиссияларининг хулосаларига кўра, олий ўқув юртларида ўқиши мумкин бўлган биринчи ва иккинчи группа инвалидларига ҳам тааллуқлидир.

Тошкент политехника институтига киришни хоҳловчи йигит ва қизлар ўрта умумтаълим мактаб программаси бўйича учта кириш имтиҳонини топширадилар. Ана шу имтиҳонларнинг иккитаси асосий фан ҳисобланиб, конкурсга кўра, беш балли система билан баҳоланади ва конкурсдан ташқари рус ёки ўзбек тили ва адабиётидан имтиҳон топширилади. Бу имтиҳон синов тариқасида «қониқарли» ёки «қониқарсиз» деб баҳоланади. Танланган мутахассисликка кўра, математика, физика, химия, расм фанларидан конкурс имтиҳонлари топширилади.

— Мактабни медаль билан битирган йигит ва қизларга қандай имтиёзлар берилади?

— Ўрта мактабни олтин ёки кумуш медаль билан битирган, шунингдек ўрта махсус билим юртини ёки ҳунар-техника билим юртини аъло баҳода битириб, диплом олган ёшлар, худди авваллгидек, қабул комиссияси томонидан белгиланган қоидага кўра битта имтиҳон топширадилар.

— КПСС Марказий Комитети февраль Пленуми олий мактаб олдига олий ўқув юртларида ўқув-тарбия жараёнини такомиллаштириш, мутахассислар тайёрлаш сифатини яхшилаш вазифаларини қўйди. Бу проблемаларни ҳал этиш учун Тошкент политехника институтида қандай чора-тадбирлар кўрилмоқда?

— Шу вақтгача ихтирочиликка, илмий изланишга мойил истеъдодли ёшларни олий ўқув юртига кўпроқ қабул қилиш ҳақида кам ғамхўрлик қилганимиз сир эмас. Мактаблар, техника ижодиёти тўгараклари билан мустаҳкам алоқа ўрнатилмаган эди. Бугунги кунда институтлар ана шундай доимий алоқа ўрнатмай ўз студентини қидириб топиши амримаҳол. Ёшлар ўртасида касб танлаш соҳасида планли равишда иш олиб бориш зарур. Бу борада ҳозир кўпгина ишлар қилинмоқда.

Бу ўқув йилида институтимиз 14 та факультетининг вакиллари «ТошПИ кунлари»ни ўтказиш учун Қорақалпоғистон АССР ҳамда Ўзбекистондаги барча областларга бордилар. «ТошПИ кунлари»да мактаб ўқувчилари катта қизиқиш билан иштирок этдилар: асосий фанлар бўйича ўқитувчиларнинг саволларига жавоб бердилар, кириш имтиҳонлари программаси асосида контрол ишлар ёздилар, физика, химия, математика фанлари олимпиадалари ва конкурсларида қатнашдилар. Алоҳида ўрнак кўрсатган болалар институт ёрлиқлари билан тақдирландилар. Институтга қабул қилишда ана шу ёрлиқлар эътиборга олинади.

Ҳозир Тошкентда ҳам, айниқса математика ва физика йўналишидаги мактабларда шундай ишлар олиб борилмоқда. Институт ўқитувчилари махсус тадқиқотлар ўтказдилар. Бу тадқиқотларга мактабларни битирувчи 2000 нафар йигит ва қиз жалб этилди. Уларга имтиҳонларда тушиши мумкин бўлган топшириқлар берилди, сўнг уларнинг техника олий ўқув юртларига киришга тайёргарлик даражаси аниқланди, ҳар бир ўқувчига зарур тавсиялар берилди.

Биз олий ўқув юртининг мактаб билан алоқаси доимий бўлиши керак, деган хулосага келдик. Шу сабабли сентябрь ойидан бошлаб, мактабларда факультатив машғулотлар ўтказишга қарор қилдик. Бу машғулотларни бутун ўқув йили давомида етакчи профессорлар ва ўқитувчиларимиз олиб боришади. Областларда ана шундай сиртқи факультатив дарслар ташкил этиш ниятидамиз. Ҳозирча ҳар якшанба кунлари ўқитувчиларимиз институт аудиторияларида мактабларни битирувчи ёшларга улар ўқиётган фанларнинг энг муҳим қисмлари юзасидан лекциялар ўқимоқдалар, консультациялар ўтказмоқдалар.

Ўқувчиларга касб танлашда ёрдам бериш борасида изланишлар давом этмоқда. Биз олий ўқув юрти ва мактаб таълими системасининг мустаҳкам ҳамдўстлиги Тошкент политехника институтига инженерлик ишига лаёқати бўлган студентларнинг бутун отрядини жалб этишга, халқ хўжалигига ҳақиқий малакали мутахассислар тайёрлашга ёрдам беришига ишонамиз.

(ЎзТАГ).

БУНЁДКОР № 5 (17)

Жадаллаштириш—давр талаби

Юксак ишончни оқлаймиз

Мамлакат социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштириш бугунги куннинг энг муҳим вазифасидир. Бунга эришишнинг асосий омили аввало фан-техника тараққиётининг юксалтирилишига, унинг ишлаб чиқаришдаги ҳиссасини кўпайтиришга боғлиқ. Агар синчиклаб қаралса, ҳар бир меҳнат коллективларида иш ҳажмининг йил сайин кенгайиб бораётганлиги кўзга ташланади. Шак-шубҳа йўқки, бунда ҳам фан-техниканинг ўз роли ва тутган ўрни бор.

Байроқдор трестимиз коллективи ҳам кейинги вақтларда иш жараёнларини механизациялаштириш ва қурувчиларнинг меҳнат шароитларини яхшилашга алоҳида эътибор бермоқда. Айниқса, инженер-техник ходимларимиз бу борадаги конкрет тадбир ва таклифлари билан алоҳида иш олиб боришаяпти. Трестимизда шу кеча-кундузда ана шу соҳа ишчиларининг 190 нафари ишлаб турибди. Улардан 113 инженер олий, 76 мутахассис эса ўрта махсус маълумотга эга. Инженер-техник ходимлар трестимиз бўлинмаларида иш жараёнларини механизациялаш ва илғор технологияни қўлланишга жорий этиш бўйича муайян ишларни олиб бормоқдалар.

Полиэтилен қувурларни пайванд қилишнинг ўзлаштирилиши кейинги вақтда трестимиз меҳнатчилари фаолиятида рўй берган энг муҳим янгиликнинг бири бўлди. У канализация тармоқларини ўрнатишни тезлаштиришда қўл келмоқда. Синов тариқасида бу иш дастлаб 1-махсус бошқармада олиб борилган эди. Эндиликда бошқа қурилиш бошқармалари ҳам ана шу янгилик асосида ўз ишларини ташкил этишаётир. Натижалар ҳам яхши бўлаяпти. Қурувчиларни ҳеч қандай муаммо ташвишга солмаяпти. 10-махсус қурилиш бошқармасида ҳам янгиликларни қўллаш ва жорий этиш пухта олиб борилаяпти. Қуйи-Бўзсув канали станциясидаги иншоотда сув тақсимловчи лотокларнинг қувурлари диаметри бир мунча катталаштирилди. Қуввати оширилди. 6-механизациялашган бошқармада эса гидравлик механизмлар билан фойдаланиш сифатини яхшилаш имконияти туғилди. Бунинг учун гидроқурилманинг ёғ тозалаш қисмига ўзгартириш киритишнинг ўзи кифоя қилди.

Баъзи бир тадбирлар бевосита қурилиш-монтаж ишлари сифатини оширишга қаратилмоқда. Йил бошидан техник назоратнинг йўлга қўйилиши трестимиздаги объектларда ишнинг аҳволини қатъий кузатиб боришга йўл очди. Мунтазам ўтказиб борилаётган текшириш жараёнида аниқланган камчиликларнинг асосий сабаби ва айбдорларига нисбатан жиддий чора кўриладиган, йўл қўйилган хато вақтида бартараф этиладиган бўлди.

Бу хайрли ишларнинг самараси трестимиз коллективи эришаётган янги ютуқларда зоҳир бўлаяпти. Ўтган йилги иш натижаларимизга кўра яқинда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғи билан тақдирландик. Қурувчиларимиз ишига берилган муносиб баҳо Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси ўтказиладиган шу қутлуғ йилда бизни янада яхшироқ ишлашга руҳлантирмоқда. Ишни ташкил этиш ва самарадорликни ошириш партия ташкилотининг ҳамиша диққат-марказида бўлаётир. Вақти-вақти билан ўтказилиб борилаётган йиғилишларимизда коммунист-бунёдкорларимиз авангардлигини ошириш, бугунги муҳим вазифалар билан боғлиқ масалалар ҳар томонлама анализ қилинмоқда.

Йилнинг ўтган ойлари давомида эришган натижаларимиз ҳам қувончли бўлди. Беш миллион сўмлик ўрнига олти миллион сўмликдан зиёд қурилиш-монтаж ишларини адо этиб, планни 117 процентга бажардик. Ўтган йилнинг шу даврига нисбатан уддалаган ишимизнинг ялпи ҳажми 125,1 процентни ташкил этди. Бошқа иқтисодий-техник кўрсаткичларимиз ҳам салмоқли бўлди. Бир нечта рационализаторлик ва ихтирочилик таклифларини ишлаб чиқаришга жорий этиб, 10 минг сўмликка яқин иқтисодий самара кўрдик.

Олдимизда турган вазифаларнинг кўлами кенг. Давр биздан яхшироқ ишлашни, меҳнат ютуқларимизни тобора мустаҳкамлаб боришимизни тақозо этаяпти. Шаҳримизда ой сайин бунёдкорлик ишларига талаб кучайиб бораётир. Шак-шубҳа йўқки, биз ҳам шу қутлуғ ишларда ўз куч-ғайратимизни аямай меҳнат қилаверамиз.

В. КОЖЕДУБ,
«Ташинжстрой» трести партия комитети секретари.

Ҳалол ва самарали меҳнат Зулфия Икромова, Муҳайё Шоалимова ва Вазира Холматоваларга қувонч бахш этмоқда. Улар Тошкент химия-фармацевтика заводининг биринчи филиалида ишлашади. Фақат аъло меҳнат қилибгина қолмай, жамоат ишларида ҳам фаол қатнашишга интилишяпти.

М. Нуриддинов фотолари.

Ҳамза районидаги янги микрорайонларда кенг кўламда турар жой, маданий-маиший бинолар қад кўтаряпти.
СУРАТДА: янги микрорайон қурилишида.

Самарали омил

«Строймеханизация» тресги шаҳримизда бунёд этилаётган барча қурилиш объектларини машина-механизмлар билан таъминлаб, бинокорларнинг оғирини енгил қилиб келаётган пешқадам коллективларнинг биридир. Трест бинокорлари ҳар бир объектда мавжуд резерв ва қувватлардан омилкорлик билан фойдаланмоқдалар. Илғор усулларни қўллаш, ўзаро мусобақани қизғин авж олдириш, меҳнат интизомини мустаҳкамлашга алоҳида эътибор беришаётир. Бу туфайли натижалар ҳам кўнгилдагидек бўлаяпти.

Коллективда ўтган йили қурувчиларнинг ўз кучлари билан пойтахтимиз объектларида 16 миллион ўрнига 16 миллион 935 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишлари амалга оширилди. Меҳнат унумдорлиги кўрсаткичи 115,4, фойда олиш плани эса 104,3 процентни ташкил этди. Натижада трест коллективи 1987 йилги давлат планини муваффақиятли бажариб, республика социалистик мусобақаси ғолиби бўлди. Яқинда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғи, диплом ҳамда пул мукофотини олди.

Трест бинокорлари ўн иккинчи беш йилликнинг учинчи йилида ҳам юксак марраларни кўзлаб меҳнат қилишаяпти. Мавжуд бошқарма, участкаларда зарбдорлик ҳаракати авж олмоқда. Ҳар бир коллектив социалистик мусобақада илғорлик қилиш учун белгиланган вазифани тез ва соз адо этишга ҳаракат қилаётир.

Коллективда ўзининг ҳалол ва фидокорона меҳнатлари туфайли донг таратган бинокорлар кўпчиликни ташкил этади. Жумладан, 1-механизация бошқармасининг бульдозерчилари Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган бинокор Турсунбой Акромов, III даражали Меҳнат Шуҳрати ордени нишондори Анатолий Горбатков, 2-механизация бошқармасининг минорали кран машинистлари — III даражали Меҳнат Шуҳрати ордени кавалери Неля Ширяева, «Ҳурмат Белгиси» ордени ҳамда «Шавкатли меҳнати учун» медали соҳиби Лидия Сверчкова, 3-бошқарманинг оғир юкли кран машинисти Мирходи Халиулин, 4-бошқарма бульдозерчиси, «Меҳнат Қизил Байроқ» ордени кавалери Ўсар Икромов, 54-бошқарманинг минорали кран машинисти Баҳодир Норматовлар билан ҳақли равишда фахрланса арзийди. Улар барча соҳада ҳамкасбларига намуна бўлишаяпти.

Трест ихтиёрида бешта бошқарма бор. Унда жами 2 минг 542 киши ишлайди. Шулардан 420 киши КПСС аъзоси, 200 киши эса комсомол-ёшлардир. Коллективда 30 дан зиёд миллат ва элат вакиллари бир оила аъзоларидек, аҳиллик билан меҳнат қилаётганликлари туфайли натижалар қувончли бўлаяпти. Трестда ва бошқармаларда тузилган меҳнат коллективи кенгашлари ҳар ойда бир марта ўз фаолиятларини ишчанлик билан таҳлил қилишади. Унда иш ҳақи тақсимланиб, ўзаро мусобақага якун ясалади, ғолиблар аниқланиб, улар моддий ҳамда маънавий томондан рағбатлантириб борилади.

— Партиямиз XXVII съезди белгилаб берган қайта қуриш ва жадаллаштириш соҳасидаги вазифалар ҳаётимизга тобора чуқурроқ кириб бориб, меҳнатни ташкил этишнинг энг қулай усулларини қўлланишни тақозо этмоқда, — дейди биз билан суҳбатда трест бошқарувчисининг экономика масалалари бўйича ўринбосари Анна Тихоновна Ларионова. — Коллективимиз бу юксак мукофотга жавобан Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси очиладиган кунгача саккиз ойлик планни бажаришга аҳд қилишган. Бу катта мақсадни юзага чиқаришда коммунист ва комсомоллар алоҳида авангардлик кўрсатишади. Коммунистлардан Фаёз Аширов, Петр Вайнер, Анатолий Шишкин, Виктор Сидоров, Шавкат Ғофуровлар етакчилик қилаётган участкаларнинг қурувчилари ўзаро мусобақада карвонбошиликни қўлдан бермай келишаяпти. Ана шундай фидойилардан ташкил топган трест аҳли жорий йилнинг биринчи квартал планини ҳам барча техник иқтисодий кўрсаткичлар бўйича муваффақиятли адо этди. Биринчи кварталда 4 миллион 771 минг сўмлик иш бажариб, планни 113,6 процентга уддалади. Трест механизаторлари ҳам Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси ўтказиладиган йилда мамлакатимиздаги қайта қуриш, янгиланиш ишига муносиб ҳисса қўшишга қатъий аҳд қилишган. Шу боисдан ҳам бинокорлар бу йил ўтган йилдагидан кўпроқ, 17 миллион 150 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишларини амалга оширишни режалаштиришган.

Трест ишчи-хизматчилари ўртасида аттестация ўтказилиб, кўпгина участкалар ихчамлаштирилди. Коллектив 1988 йил 1 январдан бошлаб хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш системаси асосида иш юритаяпти.

Айни кунларда мусобақа ғолиблари қўлга киритилган ютуқларни янада мустаҳкамлаш ниятида барча қурилиш объектларида ўзаро социалистик мусобақани кенг авж олдириб юборишган. Бу беллашувнинг олдинги сафида коммунист ва комсомоллар боришаяпти.

Э. ТЎЛАГАНОВ.

ҚУРУВЧИЛАР СУЛОЛАСИ

Тошкентга фарзандлари билан кўчиб келган Надеждани «Ташметрострой» трестининг 1-монтаж бошқармасига ишга қабул қилишди. Аввалига кран машинисти ишни бошлай олмай анча қийналди. Албатта, қурилишда ишлаш аёллар учун осон эмасди. Қолаверса, тўрт фарзандини тарбиялаш, уларни ювиб-тараш лозим. Шунга қарамай кран машинисти қийинчиликларни мардона енгди, яхши ишлади. Ҳозир Надежда Лининг қурилишда ишлаётганига ўн йилдан ошди. Унинг коллективда эътибори катта. Ҳамма ҳурмат қилади. Умуман, бу меҳридарё аёл билан ишлайдиган метросозларнинг ўзлари аҳил ва иноқ.

— Қурувчиликка алоҳида кўнгил қўйганман, — дейди Надежда Ли. — Яхши кўйлак тикканимни кўриб ательедагилар ўзларига таклиф қилишди, бормадим. Тўғри, тикувчилик ҳам енгил иш эмас. Аммо метро қурилишида ишлашнинг гашти бошқача.

Кранчи аёлнинг катта ўғли Василий бир куни қурилишга ишга кирмоқчи эканлигини онасига изҳор этди. Оила бекаси аввалига ажабланди. Аммо Василийнинг аҳди қатъий эди. Она фарзандини ёнига олди. Эндиликда улар бирга ишлашмоқда. Кенжа ўғли Иван ҳам кейинчалик уларнинг изидан бориб, қурувчилик касбига астойдил иштиёқ қўйди.

Шу кунларда Надежда Ли Рустам Салоҳиддинов бошлиқ бригадада самарали меҳнат қиляпти. У ишлаётган 3-участка коллективи метронинг Беруний номли станцияси қурилишини олиб боришга жалб этилган. Ҳозирги кунда объектда ишлар қизғин боряпти. Бу йил 3 миллион 200 минг сўмликка яқин иш бажарилиши керак. Коллектив метросозлари ўтган ойлар давомида 1 миллион сўмликка яқин қурилиш-монтаж ишларини адо этиб, белгиланган топшириқни ортиғи билан уддалашга муваффақ бўлдилар. Бу ютуқларда ўз касбининг устаси Надежда Лининг алоҳида ҳиссаси бор.

М. ЙЎЛДОШЕВА,
ТошДУ студенти.

Бетон конвейери

Кейинги вақтларда шаҳримиз кўчаларида бетон аралаштирувчи ускунаси ишлаб турган махсус автомашиналар йўловчилар диққатини ўзига тортмоқда. Бу машиналар ўзига хос бетон конвейерининг бир звеносигина, холос.

«Главташкентстрой»га қарашли ишлаб чиқариш транспорт бошқармаси ва «Промстройиндустрия» бирлашмаси ҳамкорликда бетон ётказувчи комплексларни ташкил этди. Комплекслар ана шу икки ташкилот ва бош пудратчи ўртасида тузилган, ҳафтасига ўрча 3000 куб метр бетон ётқизиш планлаштирилган ҳафталик — суткалик график асосида олиб борилади. Бетон заводдан объектгача махсус машиналарда ташилади. Бетон бинонинг турли нуқтасига соатига 30-50 куб метр бетон етказиб бера олувчи кучли автобетон насослар ёрдамида узатилади. Бу оғир қўл меҳнатини кескин камайтириш билан бир қаторда ишнинг юксак сифатини ҳам таъминлайди. Қолаверса, бинокорларга юқори иш унумдорлигига эришишга имкон беради. Одатдаги 9 қаватли 4 подъездли уйларнинг пойдеворлари авваллари 45 иш кунида бажариладиган бўлса, ҳозир бундай комплекслар билан икки иш кунида уддаланмоқда.

Ҳозирча бетон ётқизувчи бундай комплекслар 2, 3-уйсозлик комбинатлари ва 11-«Висотстрой» трести қураётган кўп қаватли бинолар пойдеворларини қўйишда қўлланилмоқда.

Келгусида шаҳар қурилишида кўп қаватли бинолар қурилишига алоҳида эътибор берилишини назарда тутсак, қурилишда бетон ётқизувчи «завод — транспорт — объект» конвейеридан иборат комплексларнинг кенг жорий этилиши объектнинг таннархини камайтириш ва қурилиш ишларини жадаллаштиришда муҳим роль ўйнаши шубҳасиз. Шу сабабли ҳам мутахассислар ҳозирданоқ комплекс ишига юксак баҳо бермоқдалар.

Т. ЛУТФУЛЛАЕВ,
«Главташкентстрой» инженери.

Орденли кранчи

Муроджон мактабдаёқ бинокорлик касбига ихлос қўйди, шунинг учун «Средазкабель» ишлаб чиқариш бирлашмасининг қурилиш бригадасига ишга кирди. Кекса бинокор Шокир Усмонов йигитга бинокорлик сирларини қунт билан ўргатди.

Кунларнинг бирида у «Главташкентстрой» қошида 6 ойлик механизаторлар курси очилганини эшитди. Дарҳол ўқишга йўлланма олди. Муроджон устози К. Соколовдан энди кран бошқариш касбини иштиёқ билан ўрганиб олди.

Мана 21 йилдирки, 3-«Строймеханизация» трестида кранчи бўлиб ишлаб келаяпти. У 1965 йилда КПСС аъзолигига қабул қилинди. Ҳозир ўз ишининг устаси қаерда қандай бино қурилмасин, автокранчилик касби билан ўз улушини қўшиб келмоқда. Ўтган давр ичида у 20 дан ортиқ йирик биноларни тиклашда иштирок этди. Кейинги йилларда Октябрь бозори қурилишида, Горький номли рус драма театрининг янги биноси қурилишида фаол иштирок этаяпти.

Мурод Юсупов қурилиш материалларини доимо тежаб-тергаб сарфлаш борасида жонкуярлик кўрсатяпти, ёшларни ҳам шунга даъват этяпти.

Биз уни кранда ишлаётган пайтида учратдик.

— Чўмич-хартумда анча бетон қолибди, тозалаб олинглар, — кран кабинасидан Юсуповнинг овози эшитилди.

— Биласан-ку, Муроджон акамнинг феълини, бир ҳовуч қоришма қолса ҳам кран илгагини кўтармайдилар, — деди ёнидаги дўсти.

— Ажойиб йигит-да, — Муроджонга ишора қилди қурилиш участкаси бошлиғи Ю. Буров...

Ниҳоят кранчининг ўзи билан бир оз муддат суҳбатлашдик.

— Бригада пудратига ўтгандан бери ҳар биримиз дақиқа қадрига етадиган бўлиб қолдик, — деди у. — Бир одам ишласа-ю иккинчиси ўзини уёққа-буёққа ташласа, бу инсофдан эмас. Қурилишда ҳамма бараварига жон куйдириб ишлаши керак.

Меҳнатда пешқадам, ишга сидқидилдан ёндошадиган кранчи ҳар бир қуриладиган бинонинг сифатли бўлиши учун фидойилик қилади. Ахир, улар қурган бинолар неча ўн йиллаб инсонларга хизмат қилади-да! Шундай бунёд этишсинки, қўлингиз дард кўрмасин, дейишсин одамлар.

Ҳозир мураббийнинг ўнлаб шогирдлари қурилишларда кранларни моҳирона бошқармоқдалар. Жумладан, Б. Фаттоҳов, И. Шиҳов, Л. Борисов ва бошқалар ўз касбига ихлос қўйган моҳир кранчилардир. Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси шарафига бошланган социалистик мусобақада улар пешқадамлик қилмоқдалар. Конференциягача уч йиллик план топшириқларини 2,5 йилда бажариш, бир шогирд тайёрлаш орзуси билан ишлашяпти. М. Юсупов оддий кранчилик туфайли обрў топди. У III даражали Меҳнат Шуҳрати ордени нишондори, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи, бир неча медалларга сазовор бўлган.

С. СУЛТОНОВ.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

ТАСС МУХБИРЛАРИ ЁЗАДИЛАР

КОМПЬЮТЕРЛАР ТЎҒРИСИДА СОВЕТ—АМЕРИКА ТЎПЛАМИ НАШР ЭТИЛАДИ

ВАШИНГТОН. Американинг «Интернэшнл дейта групп» компанияси ва «Радио и связь» нашриёти СССР билан биргаликда «Шахсий компьютерлар оламида» даврий тўпламини биргаликда чиқариш назарда тутилган битимни имзоладилар. Янги тўпламда АҚШ ва бошқа бир қанча мамлакатларда тарқатиладиган «Пи-си уорлд» журналида чиққан энг қизиқарли мақолалар, шахсий компьютерлар учун программаларга оид маълумотлар, компьютерларни ишлатиш масалалари бўйича турли-туман аҳборот, реклама босилади.

«Бу Совет ва Америка нашриётлари ўртасида ана шу тахлитдаги биринчи битимдир, — деди А. Леблуа чоршанба куни матбуот миллий клубида бўлиб ўтган матбуот конференциясида. Фирманинг биргаликда тўплам нашр этиш тўғрисидаги қарорига келишининг боиси СССРда қўшма корхоналар ташкил этишни кўзда тутадиган қонун қабул қилинганлигидир, — деб таъкидлади Леблуа. Бу фирма учун «асосий омил» бўлди. «Журналнинг биринчи сони, деб қўшиб қўйди у, — Москвада ўтказиладиган олий даражадаги учрашувдан кейиноқ нашрдан чиқади». Биргаликдаги ана шу лойиҳа, деб таъкидлади компания президенти, мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатлар яхшиланиши натижасида рўёбга чиқди».

Е. Сальников ўз навбатида янги тўпламда таржима қилинган мақолалар қатори совет авторларининг материаллари ҳам эълон қилинади, деди. Ҳамкорликни кенгайтириш истиқболи тўғрисида гапириб, у, жумладан, ҳисоблаш техникаси ва информатикага оид материалларни биргаликда нашр этиш имконияти борлигини таъкидлади.

АҚШ СИЁСАТИ ТЎҒРИСИДА НИКАРАГУА ВИЦЕ-ПРЕЗИДЕНТИНИНГ АЙТГАНЛАРИ

МАНАГУА. Рейган маъмурияти сандиночилар ҳукумати билан музокараларни барбод этиш ниятида қуролланган контрреволюция раҳбариятига тазйиқ ўтказмоқда, деди Никарагуа вице-президенти Серхио Рамирес.

Оқ уй Манагуадаги учрашувда конкрет натижаларга эришилишидан ва мамлакатда қон тўкилишининг тўхтатилишидан манфаатдор эмас, деб таъкидлади у Испаниядан қайтиб келганидан кейин журналистлар билан суҳбат чоғида. Шу боисдан ҳам Вашингтон Никарагуадаги вазиятни тинч йўл билан бартараф этиш жараёнини тўхтатиб қўйиш ва Марказий Америкадаги можарони ҳарбий йўл билан ҳал этиш талабгори бўлган контрреволюциянинг муайян доираларини қўллаб-қувватлаш ниятидадир.

Телетайп лентасидан

БОГОТА. Колумбиядаги Атлантико департаментининг 22 та муниципалитетида ичимлик суви етишмаётганлиги муносабати билан оммавий намойишлар бўлди. Аҳоли кичик шаҳарлар ва посёлкалар кўчаларини баррикадалар ҳамда ёндирилган автобуслар билан ўраб олди. Бир қанча аҳоли пунктида полициянинг намойишчилар билан тўқнашувлари рўй берди. Аҳоли орасида ярадор бўлганлар бор. Маъмурлар ғалаён кўтарилган муниципалитетларда комендантлик соати эълон қилдилар. Атлантико департаментида сув танқислиги водопровод қурилиши билан шуғулланувчи корхона меҳнаткашларининг 9 кундан бери давом этаётган иш ташлашлари натижасида рўй берди. Ана шу корхона орқали мазкур районга ичимлик суви берилар эди.

РИО-ДЕ-ЖАНЕЙРО. Социалистик Интернационал комитетининг Лотин Америкаси ва Кариб ҳавзаси мамлакатлари проблемалари юзасидан навбатдаги мажлиси кун тартибига Марказий Америкада тинчлик ўрнатиш, Панамадаги тангликни бартараф этиш ва ривожланаётган мамлакатлар ташқи қарзини тўлаш масалалари киритилган. Мажлис 29 апрель куни Рио-де-Жанейрода очилди. Унда социалистик интернационалга кирувчи Лотин Америкаси ҳамда Кариб давлатлари сиёсий партиялари делегациялари, шунингдек регионлаги бошқа сиёсий ташкилотлар вакиллари қатнашадилар.

ВАШИНГТОН. Ер юзи аҳолиси сони прогноз қилинганига нисбатан анча тез кўпайиб бормоқда. Сайёрамизнинг олти миллиардинчи кишиси афтидан, яқин ўн йил ичида пайдо бўлади. Нуфус масалалари билан шуғулланувчи Вашингтон справка бюроси шу ҳақда огоҳлантирди. Бюронинг эълон қилинган йиллик докладида туғилиш даражаси юксак бўлган мамлакатларнинг иқтисодий ривожланиши туғилиш камайиши билан боғлиқ ҳолда бўлади деган умид оқланмади ёки фақат қисман оқланди, дейилади. Ҳозирги вақтда ер юзида 5,1 миллиарддан кўпроқ аҳоли яшамоқда.

Объективда—Япония

Японияда ишсизлик ҳамон кескин муаммо бўлиб қолмоқда. Мамлакат саноатининг бир вақтлар гуллаган тармоқларида кузатилаётган чуқур инқироз муносабати билан мазкур муаммо янада кескинлашди. Қора металлургия, кемасозлик, тоғ-маъдан саноати, транспорт тармоқлари шулар жумласидандир.

Японияда бугунги кунда икки миллионга яқин ишсизлар борлиги расман қайд этилган. Аммо, касаба союзларининг маълумотларига қараганда, ана шу рақамни бемалол яна икки баравар кўпайтириш мумкин.

СУРАТДА: ишсиз пўлат қуювчи Анои шаҳрининг ишга жойлаштириш бюросида иш қидириб, бюллетенни кўздан кечирмоқда.

Жапан Пресс—ТАСС фотоси.

НОДИР ТОПИЛДИҚ

Нью-Гемпшир штатидаги қишлоқ китоб дўконидан Америка адабиёти классикларидан бири — Эдгар По асарлари биринчи нашрининг энг нодир нусхаси топилди. АП агентлигининг хабар қилишига қараганда, Эдгар По 14 ёшида ёзган ана шу шеърлар тўпламини бостонлик номаълум ношир 1827 йилда чоп этган. Топилдиқ эгаси — Массачусетс штатида истиқомат қилувчи букинист ўз номини ошкор қилишни истамаган. У По шеърларининг юпқагина китобчасини Нью-Гемпшир шаҳарларидан биридаги дўкондан, аср бошида чоп этилган қишлоқ хўжалигига оид қўлланмалар орасидан топиб олган. Орадан ўнлаб йиллар ўтганидан сўнг оламшумул шуҳрат қозонувчи авторнинг номи ўрнига тўплам муқовасида оддийгина қилиб «Бостонда яшовчи» деб ёзилган, холос.

«СЎНГГИ ОРЗУ»

Жаҳонда энг катта ишратхона, саккизта ресторан, ўн иккита сузиш ҳавзаси — ана шуларнинг ҳаммаси бир кема бортида жойлашади. «Сўнгги орзу» — британиялик кемасоз Магнат Рави Тикку қурилажак дунёдаги энг йирик океан лайнерига ана шундай деб ном бермоқчи. Мазкур лайнер 1992 йилда сувга туширилади. 160 минг тонна сиғимга эга бўладиган ана шу кеманинг узунлиги 343 метрни ташкил этади. У ўз бортига 3026 пассажирни қабул қила олади. Ваҳоланки, ҳозир дунёдаги энг катта кема ҳисобланувчи Норвегияга қарашли «Норвегия» теплоходи ўз бортига 2400 кишини қабул қила олади, холос.

КАЛЕЙДОСКОП

ЖОНАЖОН ВАТАН БЎЙЛАБ

Уй температурасида ядро синтези

Бирлашган ядро тадқиқотлари институти олимларининг кашфиёти энергия ҳосил қилувчи альтернатив усул сифатида «совуқ ҳолдаги» ядро синтезини амалга ошириш йўлларини белгилаб олишга имкон беради. Шу усул СССР Фан ва техника давлат комитети ҳузуридаги Ихтиролар ва кашфиётлар давлат комитетида рўйхатга олинди. СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзолари С. Герштейн, В. Желепов, физика-математика фанлари доктори П. Ермолов, фан кандидатлари Э. Весман ва В. Фильченков кашфиёт авторларидир.

Одатда енгил атом ядролари ўртасида ядровий синтез реакцияси неча ўн миллион ва юз миллион даража температураларда рўй беради. Аммо бошқа йўли ҳам бор. Электрондан икки юз баравар оғирроқ элементар зарра — мюон кашф этилганидан сўнг ана шу йўл таклиф этилди. Манфий мюонлар мю-атомларни ҳосил қилиши мумкин. Уларнинг оддий атомлардан фарқи шуки, ядроси теварагида электрон ўрнида мюон айланади.

Водород ёки унинг изотопларида мю-молекулалар ҳосил бўлиши мумкин. Уларда ядролар шундай масофада яқинлаштирилганки, амалда ҳамиша ядровий синтез реакцияси бўлиб туради. Шу реакция чоғида бўшайдиган мюон янги мю-молекулаларни вужудга келтиради, яъни катализатор ролини бажаради.

Кашфиёт авторлари водород изотопи — дейтерий уй температурасига яқин муайян температурада мю-молекулалар ҳосил бўлиш тезлиги бирдан ортиб кетишини топдилар. Назарий ҳисоб ва экспериментларнинг кўрсатишича, дейтерий билан тритий аралашмасида бу ҳодиса янада кучлироқ намоён бўлар экан. Бунда битта мюон юздан кўпроқ реакция вужудга келтира олади.

Афғон олимларининг буюртмасига мувофиқ

Фан ва техниканинг истиқболли йўналишлари бўйича махсус курс ишлаб чиққан Ленинград кончилик институтининг муаллимлари янги профилдаги инженерлар — маркшейдер ва геодезистлар тайёрлашни йўлга қўйишда Кобул политехника институти муаллимларига ёрдам берадилар.

— Кобул институти билан кўпдан бери ҳамкорлик қилиб келамиз, шу туфайли ҳамкасбларимизнинг ташвиш ва эҳтиёжларидан ҳамиша бохабармиз, — деди Ленинград олий мактаби партия комитетининг секретари С. Павлов. — АДРда кончилик саноати ривожланиши муносабати билан шу соҳа учун мутахассислар ва олимлар тайёрлашни тезлаштиришга қарор қилинди. Биз тайёрлаган лекциялар курси ва семинар машғулотларига фойдали қазилма конларини излаш, уларни разведка қилиш ва уларга иқтисодий жиҳатдан баҳо беришда эришилган энг янги ютуқлар негиз қилиб олинган.

Менежерлар керак

Ивано-Франковскдаги нефть ва газ институтида «Менежерлар мактаби» очилди: ўрта бўғин ишлаб чиқариш ташкилотчиларини ўқитиш факультативи ишлай бошлади. Украинадаги бир қанча саноат корхоналари раҳбарларининг шундай мутахассислар тайёрлаш тўғрисидаги илтимослари бунга кўмаклашди.

Менежерликка ўқишни хоҳловчилар анча экан. Ҳозирча 25 кишидан иборат группа машғулотларга киришди. Уларни танлаш демократик усулда бўлди: механика ва нефть-газ кончилиги факультетларининг 2-курс студентлари бўлғуси раҳбарликка номзодларни ўзлари кўрсатдилар.

Студентлар махсус лекция курсларини тингламоқдалар, амалий ўйинларда қатнашмоқдалар, экономика, психология, социологияга доир амалий машғулотлар ўтказмоқдалар. Бу кишиларга ўқишни битирганларидан кейин диплом билан бирга менежерлик шаҳодатномалари ҳам берилади.

(ТАСС).

УКРАИНА ССР. Қримнинг Красногвардейский районида ташкил этилган янги «Халқлар дўстлиги» агрофирмаси уч йирик коллективни — колхоз, паррандачилик фабрикаси ва паррандачилик комбинатини бирлаштирди.

Фирма коллективида 23 миллат вакиллари — руслар, украинлар, белоруслар, эстонлар, қрим татарлари, молдаванлар, еврейлар, арманлар аҳил оила бўлиб меҳнат қилишмоқда. Хўжаликда интернационал дўстлик клуби ишлаб турибди.

СУРАТДА: (чапдан ўнгга) клуб аъзолари — киномеханик белорус қизи Галина Иссарь, қозонхона механиги мордвин Виктор Тремасов, ётоқхона ходими молдавиялик Валентина Садовяну, украиналик костюмер Тамара Пухальская ва сабзавоткор қозоқ Канзада Бискалиев.

ТАСС фотохроникаси.

Справкалар бюроси

Н. ИЛҲОМОВ: Улуғ Ватан уруши қатнашчиларига квартира ҳақини тўлашда қандай имтиёзлар белгиланган? Улар квартира ва коммунал хизмат ҳақининг 50 процентини тўлашлари керакми ёки 100 процентиними? Бизнинг уй-жойлардан фойдаланиш участкаси ходимлари аввал 50 процент ундиришиб, энди 100 процент дейишяпти.

ЖАВОБ: Амалдаги тартибга кўра Улуғ Ватан уруши инвалидлари учун квартира ҳақининг 50 проценти миқдорида ҳақ тўлаш белгиланган, шунингдек, уларга иситиш, водопровод, газ ва электр энергиясидан фойдаланиш ҳақининг 50 проценти миқдорида скидка берилган.

1987 йил 1 январдан эътиборан умумий касаллик, меҳнатда жароҳат ва бошқа сабаблар билан инвалид бўлган Улуғ Ватан уруши қатнашчилари учун квартира ҳақи ва коммунал хизматлар учун ҳақ тўлаш 50 процентга қисқартирилган.

●

М. ЗОКИРОВА: Ёш мутахассиснинг ишлаш муддати ва ишдан бўшатишда қандай тартиб ўрнатилган? Маъмуриятнинг ўзи уни ишдан бўшатиши мумкинми?

ЖАВОБ. Олий ва ўрта махсус маълумотли мутахассислар ўқишни тугатганларидан кейин махсус тақсимот комиссияси тайинловига мувофиқ, қоида бўйича, камида 3 йил ишлаб беришлари шарт. Улар учун ишга қабул қилиш чоғида синов ўтказилмайди. Дастлабки 3 йиллик иш даврида улар аттестациядан ўтказилмайди. Корхона ва ташкилотларнинг раҳбарлари ёш мутахассис ўқув юртини тамомлаб чиққанидан кейин улардан 3 йил мобайнида бошқарув аппаратидаги ишда фойдаланишлари, уларни ўз ихтисоси билан боғлиқ бўлмаган ишга ўтказишлари, мазкур корхона ёки ташкилот бўйсунувчи министрлик (идора)нинг рухсатисиз ишдан бўшатишлари мумкин эмас.

●

И. АЛИМОВ: Менга пенсиямни нотўғри тайинлашганлиги, меҳнат қонуни бузилганлиги ҳақида давлат ва жамоат органларига шикоят билан мурожаат қилган эдим. Мана, икки ойдан ошдики ҳали ҳам аризам кўрилмай, оқибатсиз қолаяпти.

Айтингчи, қонунга кўра, аризамни улар қанча вақт ичида кўриб чиқиб, жавоб беришлари керак?

ЖАВОБ: СССР Олий Совети Президиумининг «Гражданларни таклиф ва шикоят аризаларини кўриб чиқиш тартиби ҳақида»ги 1968 йил 12 апрель (1980 йил 8 март редакцияси билан) Фармонига биноан келтирилган ариза ва шикоятлар давлат, жамоат органлари, корхона, муассаса ва ташкилот томонидан бир ой ичида кўриб чиқилиб жавоб берилиши керак. Қўшимча ўрганиб чиқилиши ва текшириши талаб қилинмайдиган ариза ва шикоятлар тез кунда, лекин 15 кундан ошмаслик шарти билан мурожаат қилувчига жавоб қилиниши керак.

Агар ариза ва шикоят юзасидан махсус текшириш ўтказилиши, ҳужжатлар чақириб олиниши ва бошқа тадбир, чоралар кўрилиши талаб қилиниши муносабати билан кўрсатилган муддат етарли бўлмаган тақдирда давлат, жамоат органи, корхона, муассаса раҳбарлари ёки уларни ўринбосари томонидан истисно тариқасида яна бир ой муддатга кўриб чиқиш муддатини чўзишлари мумкин. Бироқ, бу ҳақда мурожаат этувчи хабардор қилиниши керак

●

А. РОЗИҚОВ: Иш ҳақидан ушлаб қолишни чеклаш қандай шароитда бажарилади?

ЖАВОБ: ССР Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР қонунларида кўзда тутилган ҳоллардагина иш ҳақидан ушлаб қолиниши мумкин.

Ҳар сафар иш ҳақи тўлаш пайтида ушлаб қолинадиган пулнинг умумий миқдори ишчи ёки хизматчига тўланиши лозим бўлган иш ҳақининг йигирма процентидан, ССР Иттифоқи ва Ўзбекистон ССР қонунларида алоҳида кўрсатилган ҳолларда эса — эллик процентидан ошмаслиги керак.

Иш ҳақидан бир неча ижро ҳужжатлари бўйича ушлаб қолинганда ҳам, ҳар ҳолда ишчи ёки хизматчига тегишли иш ҳақининг эллик проценти сақланиб қолиши керак.

Ушбу модданинг иккинчи ва учинчи қисмларида белгиланган чеклашлар ахлоқ-тузатиш ишлари ўталаётганда ва вояга етмаган болалар учун алимент ундириб олинаётганда (Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг 1987 йил 19 январь Фармони таҳририда — Ўзбекистон ССР Олий Советининг Ведомостлари, 1987 йил, № 3, 8-модда).

Ишдан бўшатиш нафақасидан, компенсация пулидан ва қонунларга биноан ҳақ ундириб олинмайдиган бошқа тўловлардан ушлаб қолишга йўл қўйилмайди.

А. ҲАСАНОВ,
юрисконсульт.

ТАБИАТ—ИНСОН ОНАСИ

Май нафаси

Эрка фасл — кўкламнинг учинчи ойи, май ўзининг қайноқ нафаси билан ёз яқинлашаётганидан дарак бераяпти.

Далаларда ям-яшил кўзни олгудек манзара намоён. Помидорлар, карам, пиёзларнинг нозиккина таналари қуёш нурини симириб тўймайди. Бедапоялар, яйловлар худди кўк гиламнинг ўзгинаси. Қарайсиз, тўймайсиз. Қараган сарингиз дилингизга шавқ қуюлаверади: мунча гўзал бўлмаса заминимиз!

Пахтакорларимиз ерга барака уруғини қадаб бўлишди. Ер бағрини ёриб, бахтимиз, фаровонлигимиз белгиси — митти ғўза ниҳоллари ҳам униб чиқди.

Шаҳримизнинг ҳам либоси бугун тамом ўзгача. Қомати булутга етгудек чинорлар, заранглар, қарағайларнинг шапалоқ барглари шаҳримиз узра худди тирик соябондек. Уларнинг қуюқ барглари орасидан тангадек офтоб тушмайди. Қанчалар дилбар, дилтортар манзара.

Мевали дарахтларнинг шохларида мевалар кўзга ташланади. Ўрикнинг довучча билан шиғил навдаси мағрур турибди. Худди ҳосилимни кўриб қўй дегандек. Митти-митти олмалар ҳам барглар орасидан мўралайди.

Май ойи байрамлар ойи. Табиатда ҳам ўзига хос байрам — фасллар алмашинуви байрами бошланади. Баҳор ўз гуллари, ўз ижоди билан хайрлашади, ёз эса уларни камолга етказади.

Она табиатга

Она табиатим, гўзал
табиат,
Туққан ўз боланг
хорладими-ей?
Қайта-қайта бағрингни
ҳайдаб,
Тин олишга
зорладими-ей?
Қушларингга ўқлар
отишиб,
Кўзларингга қони
томдими?
Боғларингни тўқлар
бузишиб,
Қилмишидан жони
тондими?
Сувларингни ҳар ён
оқизиб,
Денгизларинг сувсиз
қолдими?
Дарахтларинг ерга
ётқизиб,
Ҳашаматли уйлар солдими?
Она табиатим, гўзал
табиат,
Туққан боланг
хорламасин-ей!
«Қайтар дунё» билсанг
абадият,
Тин олишга
зорламасин-ей.
Она табиатим, гўзал
табиат,
Болаларинг бириман,
ахир.
Сенга юриш қилса шум
ният,
Шум ниятга тошади қаҳр.

Сарвара ТОЖИБОЕВА.

Олов нафасли тоғлар

Олов нафасли тоғлар — вулқонлар табиатнинг ўзига хос мўъжизали ҳодисаларидан бири ҳисобланиб, турли халқлар орасида ҳар хил ақида ва афсоналарнинг келиб чиқишига сабаб бўлган. Чунки бу олов нафасли тоғлар бекиёс қудратга эга бўлиб, кўплаб шаҳарларни хароба этиб инсонлар ёстиғини қуритган. Биргина Индонезиянинг юзлаб вулқонларининг охирги ярим асрда инсониятга келтирган офатлари миқдори: Папандаян вулқони — 2000; Галунг-гунч — 4000; Келд — 5000; Марайи — 10000; Кракатау — 36000; Тамбора — 92000 кишини ўлимга маҳкум этди.

«Вулқон» сўзи лотин тилида «олов», «аланга» маъносини англатади. Римдаги баъзи бир жойлар ҳозирда ҳам Вульконо деб аталади.

Вулқонлар — олов нафасли тоғлар бекиёс кучга эга дедик. Албатта, бунга ҳеч қандай шубҳа бўлиши мумкин эмас. Чунки 1815 йили Сумбава (Индонезия) оролида «тилга кирган» Тамбора вулқонининг «овози» Ява, Калимантано, Янги Гвинея ва Австралиянинг ҳамма ерида эшитилди. Кракатаунинг яқин атрофида эса атроф-осмон қоронғилашиб, океан суви гўё қозонда қайнаётгандек манзара кашф этган. Буни кўришга муяссар бўлган денгизчилар ҳавосиз бўғилиб, гўё уларга дунё охир бўлгандек туюлган. Бу вулқондан отилиб чиққан кул тўзони қуёш нурини хиралаштириб, ер юзига «шом» қўнгандек бўлган ва у тўзон ер куррасини 60 кун давомида айланиб чиққан.

Ҳисоблашларга кўра кейинги 9 минг йил давомида сайёрамиз сатҳида қарийб 5,5 минг вулқон отилишлари содир бўлган. Улар ичида ғоят даражада даҳшатлари ҳам бўлган. Бизнинг эрамизгача бўлган 1470 йилда Ўрта ер денгизидаги Санторино оролида отилган вулқон бутун маданий-илмий тараққиётнинг маҳв этилишига, Атлантида афсонасининг келиб чиқишига сабаб бўлган. Шунинг учун ҳам вулқонларни муқаддаслаштириш ва улар ҳақида турли ақидалар тўқилганига ажабланмаса ҳам бўлади.

СССРда ҳам кўплаб ҳаракатдаги вулқонлар жойлашган диёр бор бўлиб, у Камчатка-Куриль оролларидир. 1955 йил кузи ва 1956 йил баҳорида Камчаткадаги Безимянний сопкаси ваҳимали ва бекиёс қўрқинчли «мўъжиза»га айланди. Айниқса, 30 март куни ҳаракатга келган вулқон оғзидан елпиғичсимон кул катта куч билан фазога кўтарилди. 30 километр радиусдаги атроф ўрмонлар ёниб, йиқилди. Кул шунчалик кўп эдики, у билан ҳар қандай ҳозирги замон шаҳрини кўмиб ташлаш мумкин бўларди.

Табиатда вулқонлар гоҳ ҳаракатда, гоҳ «уйқуда» бўладилар. Маълум бир давр ичида «ухлаган» сокин тоғлар ва тепаликлар, кўққисдан уйғониб ҳаракат қиладилар ва қанча-дан-қанча ғам-аламларга сабаб бўладилар.

Ҳозирги кунда ҳам сайёрамизда минглаб олов нафасли вулқонлар мавжуд. Уларнинг айримлари ҳаракатда бўлса, иккинчилари қаттиқ «ухлаган» ҳолатда, учинчилари эса бугун-эрта уйғониш арафасида турибди. Айримлари эса қадим ўтмишда ҳаракат қилиб ҳолдан тойган ва вулқон қиёфасини йўқотган. Уларни фақатгина мутахассис геолог-олимларгина ўрганадилар. Сўнган вулқонлар фаолиятининг излари Тинч океанининг шарқий ва ғарбий қирғоқ зоналарида кўплаб кашф этилган. Шунга кўра бу зонани «оловли маржон» зонаси деб юритилади.

Ўзбекистон территориясида ҳам қадим геологик даврларда ҳаракат қилиб сўнган 50 га яқин вулқонлар борлиги аниқланган.

Вулқон ўзи нима? У қандай қилиб пайдо бўлади? Ер бағрида ўта юқори ҳарорат ва босим борлиги кўпчиликка аён бўлса керак. Ҳисоблашларга кўра ер марказида ҳарорат 4000—5000 даражага боради. Шундай юқори ҳарорат ва босим бўлишига қарамай ер мағзи қаттиқ жисм ҳолатига эга. Фақат унинг ташқи қисмидагина суюқ жисмлар мавжуд. Ер сатҳига яқин — фан тилида мантия — қаватида (бу қатлам ер қобиғини унинг мағзидан ажратиб туради) ҳарорат ва босим нисбатан паст бўлса ҳам, бу қатламда вулқон ўчоқларининг пайдо бўлиши учун қулай шароит пайдо бўлади. Бу жойларда мантия ва ер қобиғини ҳосил қилувчи магма (юнон тилида — қуюқ балчиқ) ҳосил бўлади. Ер қобиғи ўзининг тузилиши жиҳатидан 80 процент силикатлардан ташкил топганлиги учун, айтиш мумкинки, магманинг ўзи ҳам ана шу эриган ҳолатдаги силикатдан пайдо бўлган. Магма таркибида кўп бўлган турли газлар биринчи бўлиб ер сатҳига ошиқадилар. Шунинг учун ҳам вулқон ҳаракатга келган пайтда биринчи бўлиб унинг «оғзи»дан (кратердан) сув буғлари, иссиқ газлар ва кулдан ташкил топган қуюқ тутун устуни намоён бўлади. Сўнг вулқон ичкарисидаги улкан босим туфайли вулқон чанглари ва тошлари 10—15 километр баландликка пушка ўқларидек отиладилар ва ниҳоят олов-лахча чўғ магманинг ўзи ҳам юқори ҳароратли алангасимон отилиб чиқиб, ёнбағир томон оқа бошлайди. Буни фанда лава оқими деб юритилади. Текширишлар шуни кўрсатдики, вулқон ўчоқларининг чуқурлиги 50 дан 100 километргача ва бундан ҳам кўпроққа етар экан. Демак, қачонки магма таркибида йиғилаётган газлар босими уни атрофдан босиб турган жинслар босимидан ошиб кетса, магма тепа томон ҳаракат қила бошлайди.

Вулқонларга хос хусусиятлардан яна бири улар маълум бир вақт ичида ҳаракат қилиб, яна «ухлашлари» мумкин. «Уйғониб-ухлаш» ва яна «уйғониш» даври ўлчовсиз бўлиб, бу оралиқ юз, минг ва юз минг йилларга чўзилиши мумкин. Бу шундан далолат берадики, вулқон отилиш механизми ҳанузгача тўла-тўкис ўрганилгани йўқ. Бу ҳақда машҳур вулқоншунос Тазиев шундай деб уқтиради: «Ҳозирги кунда биз космосни еримиз шарига қараганда яхшироқ биламиз. Билмаганимиз учун 1973 йил 23 январь куни Исландия яқинидаги Хеймаэй оролида 7000 йил уйқуда ётган вулқон кўққисдан уйғониб қанчадан-қанча вайроналикларга сабаб бўлди ва инсонлар ҳаётини қуритди. Орол иккига бўлиниб, ўртасидан вулқон отила бошлади. Атроф ларзага келиб сувлар қайнай бошлади ва унда пишган балиқлар сузиб юрди. Вулқон атрофида эса табиий иссиқ сув фавворалари отилиб чиқди. Бу — ер юзидаги содир бўлган ва ҳозирда ҳам давом этаётган кўпчилик вулқон даҳшатларидан бир мисол холос».

Вулқонлар фан-техника тараққиёти асрида инсонлар учун фойдали хизмат ҳам қилмоқдалар. Унинг қудратли кучи ва юқори ҳароратидан кейинги йиллар давомида электр энергияси олиш йўлга қўйилди. Бундай ГеоТЭСлар — СССРда (Камчаткада), АҚШ, Мексика, Япония, Италия, Исландия ва Янги Зеландияда қурилди. Уларнинг энергияси эса гидроэлектр энергиясидан икки баробар арзонга тушмоқда. Вулқон иссиқ сувлари билан турар жойлар ва парниклар иситилмоқда.

Вулқонларнинг келиб чиқиши, ҳаракат қонуниятлари ва уларнинг зарарли, фойдали томонларини ўрганиш, улар ҳаракатини олдиндан башорат қила билиш проблемаларини ечиш мақсадида жаҳонда биринчи ва ҳозирда ягона Вулконология институти Камчаткадаги Петропавловск шаҳрида ташкил этилди. Уларнинг илмий фаолияти туфайли Камчаткадаги вулқонлар ҳаракати олдиндан аниқланиб хабар қилинди ва вайроналиклар олди олинди. Шу институт олимларининг таъкидлашига кўра вулқон отилмалари ер юзида ҳаёт пайдо бўлишининг бирдан бир сабабчисидир.

Юқорида баён этилган факт ва мулоҳазаларга хулоса ясаб шуни айтиш мумкинки, табиатда содир бўладиган даҳшатли офатлар ва турли-туман манзаралар ҳеч қандай мўъжиза эмас, балки улар еримизнинг ўзига хос қонуниятлари билан боғлиқ бўлган ҳодисалардир. Шу боисдан уларни муқаддаслаштиришга ҳеч қандай ҳожат йўқ.

Мажид ЗОКИРОВ,
геология-минералогия фанлари доктори, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган геолог.

Лола дарахти зийнати

Ажойиботлар оламида

Ўрта Осиё республикаларида лола дарахти номи билан аталадиган зийнатли ўсимликнинг икки тури ўсади: биринчиси Шимолий Американинг табиий ўрмонларида, иккинчиси эса Жануби-шарқий Осиёдаги Малайя архипелагида учрайдиган турлардир. Иккаласи ҳам магнолиядош ўсимликлар оиласига мансуб. Ҳар йили бу дарахт 9 майда гуллар эди. Бу йил барвақт гуллади. Табиий ҳолда бу дарахтлар ўз ватанидаги ўрмонларда ўсиб, баландлиги 60 метргача боради, танасининг йўғонлиги эса 3 метргача етади. Серқуёш иқлим шароитимизда Тошкент, Самарқанд, Бухоро, Денов, Андижон, Наманган, Фарғона, Қўқон ва бошқа шаҳарларда ўсиб турган лола дарахтларининг баландлиги 30 метргача, танасининг йўғонлиги эса 80 сантиметргача боради.

Лола дарахт тўқайзорларда, сув сероб ерларда лойлик ва оҳак қўшилган тупроқларда, дарёлар бўйида ўсади. Танаси текис ва силлиқ, биринчи шохлари ердан 30 метр баландликда ажралади. Шунинг учун лола дарахти ўсадиган хорижий мамлакатларда ёғочсозлик ишларида ва мебель саноатида кенг қўлланилади. Барглари йирик «лира»симон, жуда чиройлик. Гуллари эса сарғиш-пушти рангли, худди лоланинг ўзи бўлиб ундан анча бўлиқроқдир. Меваси август-сентябрь ойида бодрингга ўхшаб пишади.

Уруғлари мевасидан ажратилиб олиб кузда нам қумга солиниб, баҳоргача саралашдан ўтиб, март ойида тупроққа сепилади. Униб чиққан ўсимталар икки йилдан кейин гулхонага кўчирилади.

Лола дарахтини серқуёш иқлим шароитида уруғидан кўпайтириш усулларини биринчи бўлиб 1932 йили Тошкент боғдорчилик совхозининг бош агрономи В. М. Темников ва агроном Н. М. Врадий ишлаб чиқишган. Кейинги йиллари бу дарахтнинг биологиясини Ўзбекистон ССР Фанлар академиясига қарашли Ботаника боғида профессор З. П. Боганцева ўрганиб чиқди.

1956 йилдан бери Ботаника боғида ва тоғ питомнигида (Тошкент манзарали боғдорчилик совхозининг 1-участкасида) кўп минглаб кўчатлар етиштирилиб, фақат республикамизга эмас, Ўрта Осиё республикаларига ва Қозоғистон ССРнинг кўп шаҳар ва қишлоқларини кўкаламзорлаштиришга минглаб кўчатлар юбориладиган бўлди.

Камолхон ОРИФХОНОВ,
биология фанлари кандидати.

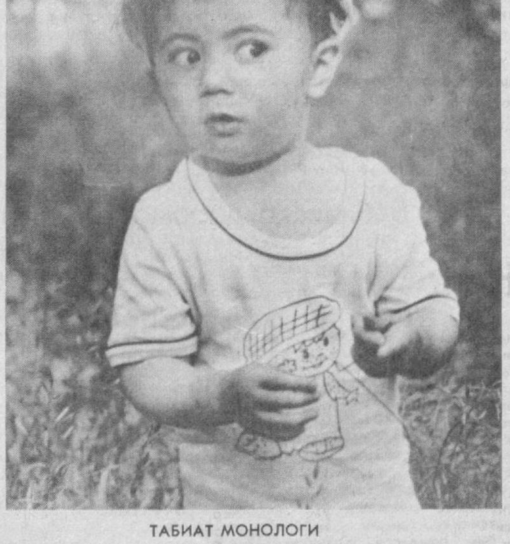

ТАБИАТ МОНОЛОГИ

Қора кўзларингдан айланай, ўғлон.
Корачиғларингга жойланай, ўғлон.
Сен учун ҳар нега шайланай, ўғлон.
Қувончим, баҳорим — бари сеники!
Йўлларингда ҳадсиз гулзор ундирай,
Қалбингни чашмадек суюб, тиндирай,
Мени сев, меҳримга обдон тўйдирай
Оппоқ тонг, наҳорим — бари сеники!
Улғайиб сен мени асраб, ардоқла,
Аҳволинг қандай деб истаб сўроқла
Табиат — онадир ёдингда сақла
Топган йўғу борим бари сеники!

А. Мирзажонов фотоси.

Қорасувда чархпалак

Қадимий бўлса-да, ҳозир ҳам жуда фойдали, минг йиллар давомида чархпалак хизматидан беминнат фойдаланиб келганмиз. Ҳа, худди шундай. Айни кунларда Қорасув ариғи бўйлаб юрган кишиларнинг кўнглига баҳор қувончлари ошифта бўлиши ҳам бежиз-мас. Бунга асосий сабабчи навбаҳор нафаси, ариқ бўйларидаги сеҳрли чархпалаклар десак юз фоиз ишонаверинг.

Қорасув массиви ўртасидан оқаётган бу ариқнинг Тошкент Ҳалқа йўлидан Зулайҳо кўчасига қадар оқимида ҳозирча олтита чархпалак айланиб турибди. Шуниси қувончли-ки, ана шу чархпалаклар атрофида боғу роғлар, ҳовли-томорқалар яшнамоқда. Гилос, нок, нашвати, олмаю шотутгача бор. Жамики дов-дарахтлар, экин-тикинлар ана шу чархпалаклар туфайли юқорига чиқарилаётган оби ҳаётдан мириқиб яйраб-яшнамоқда. Ҳа, озодалик, саранжом-саришталигу кўм-кўк майсазорлар ҳамма-ҳаммаси ана шу обиҳаёт ғилдираги —чархпалакларнинг шарофати. Яхши одамлар яшаётган уйлар рўпараларида қўлбола чархпалаклар ўз кўраларидан нафақат ариқ бўйи, томорқа-экинзорларга ҳам сув узатиб турибди.

Юқоридаги манзарани кўриб, қани энди: 63, 89, 73, 112, 21-автобусларнинг ариқ бўйидаги охирги бекатида, 65-АТС ва Журин номли илмий-текшириш институти, Тошкент олий милиция мактабига тегишли жойларда ҳам чархпалаклар айланиб турса, бунинг роҳатига ким етсин дейсан, киши. Бу муассасаларга тегишли ариқ бўйларининг чанги чиқиб ётибди. Яна денг, болалар боғчаси атрофида ана шу ариқ бўйига ҳар кимсалар ўзича айқаш-уйқаш гаражлар ўрнатиб ташлашганки, айрим жойларда ариқ бўйлаб юриб ҳам, ўтиб ҳам бўлмайди. Бир-икки юзта гараж қурганларнинг хаёлларига чархпалак ўрнатиб сув чиқариш у ёқда турсин, бирортаси бирор туп кўчат ҳам экиб ўстиришмаган.

Қорасув ариғининг ана шу қисмига кўпмас, яна ўнта чархпалак қурилса борми, томорқа, дов-дарахтларга ўғринча водопровод сувларини шланглардa оқизишга чек қўйилиб, умрида сув кўрмаган бетон ариқчаларда обиҳаёт шарқираб оқиб турган бўларди...

Истагимиз: ободончилик ва кўкаламзорлаштириш масаласи билан шуғулланувчи ўртоқлар Қорасув массивига бориб, ана шу ариқ бўйлаб бир юриб кўришсин. Агар, улар ташкилий-тадбирий ишларга бош-қош бўлишиб, камида яна ўнта чархпалак ўрнатилса борми, ана унда кўринг Қорасув бўйларини...

Қорасувда чархпалаклар айланиб турибди. Яқинда яна қатор-қатор янги чархпалаклар қурилиши ҳам эҳтимолдан ҳоли эмас...

Бекмирза МАҲМУДОВ.

Илон заҳри қандай ҳосил бўлган?

Қуруқликдаги ва сувда яшашга мослашган жонивор — амфибияларнинг териси, заҳарли илонларнинг эса овқат ҳазм қилиш системаси — сўлак безлари заҳар ишлаб чиқаради.

Маълумки, илонлар ўлжасини ғажимайди, узиб-юлиб ҳам емайди, балки бутунлайича ютади. Яхлит луқмани ҳазм қилиш учун биринчидан, тез таъсир этадиган, тўқималарни парчалайдиган модда керак. Иккинчидан, овқат ҳазм қилиш қанчалик тез бошланса, шунчалик тез тугайди. Шунга кўра, илоннинг меъдасидаги кучли таъсир этувчи ўткир ферментларгина эмас, балки оғиздаги ферментлар ҳам озиқни ҳазм қилишда иштирок эта бошлайди.

Заҳар ўзининг дастлабки ҳазм хусусиятини ҳозир ҳам сақлаб қолган. Масалан, жарарақурсу деган илон ўзи чаққан, яъни заҳарлаган каламушни 4—5 кунда ҳазм қилади, заҳарланмаган (илон чақмаган) каламушни ҳазм қилишга икки баравар кўпроқ вақт сарфлайди. Агар тажриба давом эттирилса (заҳар безларидан заҳар келадиган йўл боғланганича туравер-са), илон узоқ яшай олмайди. Шу нарса ҳам аниқландики, озиқни ҳазм қилишда заҳар иштирок этмаса, озиқ нормал ва яхши ҳазм бўлмайди, натижада илон организмида модда алмашуви издан чиқади.

Мутахассисларнинг тахминича, илон заҳарининг ғанимдан ҳимояланиш ва унга ҳужум қилиш мақсадида ишлатилиши унинг иккиламчи вазифаси бўлиб ҳисобланади. Заҳарнинг биринчи навбатдаги вазифаси ферментлар билан таъсир кўрсатиб, озиқнинг ҳазм бўлишини тезлаштиришдан иборатдир. Бунинг учун илонга шприцга ўхшайдиган ичи ковак тишлар керак бўлиб қолган. Дастлаб тиш («шприц»)нинг олдинги томонида заҳар ўтадиган йўл — нов ҳосил бўлган, сўнгра нов тадрижий ривожланиш жараёнида чуқурлашган, четлари туташган, натижада найсимон, ичи ковак тиш вужудга келган (юксак даражадаги илонлар тоифасида шундай). Бу ғоя, балки мантиқий бўлгани учунгина яхшидир, аслида тишнинг эволюцион ривожланиши бошқача тараққиёт йўли билан ҳам кечиши мумкин эди. Аммо эволюция тараққиёти бу жониворлар ҳаётида шу йўлни танлаган бўлса ажаб эмас.

Тилов ЕДГОРОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси зоология ва паразитология институтининг катта илмий ходими, биология фанлари кандидати.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

«Агат-18» фотоаппарати

Сизнинг ён дафтарчангиз

Агар Сиз тез-тез командировкаларда бўлсангиз, сайр-саёҳатни севсангиз «АГАТ-18» барча сафар таассуротларини муҳрлаб қўйиш имконини беради.

Енгил ва ихчам бу аппаратни ҳамиша ёнингизда олиб юра оласиз.

Кадр формати — 18x24. Бу эса оддий 35 миллиметрли фотоплёнкада икки баравар кўп кадрни суратга олиш мумкин демакдир.

ТЕХНИКАВИЙ ХАРАКТЕРИСТИКАСИ:

экспозицион параметрлар об-ҳаво аломатларига кўра белгиланади;

объективи — «ИНДУСТАР-104»;

фокус масофаси — 28 мм;

нисбий туйнуги — 1:2,8;

фокуслаш чегараси — 0,9 м;

экспозицион параметрлар диапазони — 1:2,8 ва 1/60 с. дан 1:16 ва 1/250 с. гача;

оғирлиги — 190 г.

Баҳоси — 19 сўм.

УЙ БЕКАЛАРИ, СИЗЛАР УЧУН!

Ҳаммасининг ўз ўрни бор

Яхши уй бекалари эҳтиёт тарзида ҳамиша бир-икки комплект сочиқ, дастурхон, чойшаб, ич кийимларни олиб қўйишади.

РЎЗҒОРДАГИ КАМЧИЛИКЛАРНИ СИЗ ТОШКЕНТ МАРКАЗИЙ УНИВЕРСАЛ МАГАЗИНИГА ТАШРИФ БУЮРИБ ТЎЛДИРИШИНГИЗ МУМКИН

Бу ерда сотувда чойшаббоп газламалар; дастурхон ва қўлсочиқлар учун мос газламалар; йўл-йўл, оппоқ ёки гулдор хошияли жаккард газламаси; катталиги ва гуллари турлича дастурхонлар; катталар ва болалар караватлари учун жаккард ёпинчиқлар; турли-туман сочиқлар бор.

ЦУМ.

«Союзторгреклама» Бутуниттифоқ бирлашмасининг Ўзбекистон агентлиги.

ТУРИСТ

ТУРИСТИК ПУТЁВКАЛАР СОТИШ БЮРОСИ

қуйидаги йўналишлар бўйлаб

ЁЗ ДАВРИДАН ЙИЛ ОХИРИГАЧА САФАРГА ЧИҚИШ УЧУН

Путёвкалар таклиф этади

ЗАКАВКАЗЬЕ РЕСПУБЛИКАЛАРИ, УКРАИНА, КАРПАТ, МОЛДАВИЯ БЎЙЛАБ РОССИЯНИНГ ЎРТА МИНТАҚАСИГА.

Ҳар бир маршрут ўзига хос, мароқли ва қизиқарлидир. Туристлар бепоён Ватанимизнинг диққатга сазовор жойлари, мамлакатимиз тарихи ва маданияти ёдгорлик жойлари билан танишадилар.

Фаол ҳаракат қилиш билан боғлиқ пиёда, тоғ чанғи туризми дам олувчилар ўртасида кенг тарқалмоқда. Бюро Тошкент шаҳри аҳолисига фаол ҳордиқ чиқариш билан боғлиқ бўлган ана шундай путёвкаларни таклиф этади.

Путёвканинг ўртача баҳоси — 180 сўм. Йўлда овқатланиш, яшаш, экскурсия хизмати кўрсатиш путёвка қийматига киради.

Сўнгги йилларда автомобиль туризми ҳам кенг оммалашиб кетди, Путёвкалар сотиш бюроси автотуристлар учун қуйидаги маршрутлар бўйлаб сафарга чиқишни таклиф этади:

«ФАРҲОД-САНЗАР» туристик базаси, маршрут 10 кунга мўлжалланган, битта путёвканинг баҳоси —72 сўм, шунингдек, «Фарҳод сув омборидан Тожикистон денгизигача» маршрутига. Саёҳат 15 кун давом этади, путёвканинг баҳоси — 100 сўм.

Бюро шунингдек, 20 кунга **ВОЛГОГРАД-МОСКВА-АСТРАХАНЬ маршрути бўйлаб теплоходда сафар қилиш учун путёвкалар таклиф этади, путёвканинг баҳоси — 406, 434 сўм. Жўнаш вақти: 6, 26 июнь, 25 августда.**

Бизнинг адрес: Тошкент шаҳри, Луначарский шоссеси, 115-уй (метронинг «М. Горький» станцияси). Телефон: 67-64-89.

СССР Алоқа министрлигининг

ТОШКЕНТ АЛОҚА ЭЛЕКТРОТЕХНИКА ИНСТИТУТИ

институтга кириш имтиҳонларига тайёрловчи

КУНДУЗГИ БИР ОЙЛИК КУРСЛАРГА

ТИНГЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Машғулотлар ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

ЎҚИШ 14 ИЮНДАН БОШЛАНАДИ.

Таълим учун — 25 сўм ҳақ тўланади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, Энгельс кўчаси, 108-уй, 226-хона.

Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитетининг

17-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

8-10-синфларни битирган

17—30 ёшдаги

ЙИГИТ ВА ҚИЗЛАРНИ

қуйидаги ихтисосликлар бўйича

ҚЎШИМЧА ЎҚИШГА ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Токарь, штамповкачи, сонли программа билан бошқариладиган станокларнинг оператори, электр кўприк кранларнинг кранчиси, механика-йиғув ишлари слесари.

Машғулотлар группаларнинг комплектлашувига қараб бошланади.

Ўқиш муддати — 6 ой.

Бизнинг адрес: Тошкент шаҳри, Куйбишев райони, Содиқов кўчаси, 6-уй (4, 5-троллейбусларнинг «Экскаватор заводи» бекати). Телефонлар: 68-68-74, 68-67-09, 68-67-08.

„ЭЛЕКТРОНИКА"

«ЭЛЕКТРОНИКА» ФИРМА МАГАЗИН-САЛОНИДАН

СИЗ ҚУЙИДАГИ МОЛЛАРНИ

СОТИБ ОЛИШИНГИЗ МУМКИН:

— автомобиллар ва трактор қурилмаларидаги кучланишларни бошқариб туриш учун мўлжалланган қуйидаги интеграл мосламаларни харид қила оласиз: Я-112 АШ, Я-112 В, Я-112А, баҳоси — 28 сўмдан 30 сўмгача;

— автомобилнинг орқа кўринишни акс эттирувчи ташқи кўзгуси. Баҳоси — 14 сўм;

— бра-ёритгичлари. Баҳоси — 21 сўм;

— болаларнинг совға ёритгичи. Баҳоси — 15 сўм;

— кичик мактаб ёшидаги болалар учун уларнинг мантиқий фикрлашини ўстирувчи ўйинчоқлар — молдаван пирамидачалари ва илончалари. Баҳоси — (иккаласи биргаликда) 4 сўм.

Бизнинг адрес: Тошкент шаҳри, Гоголь кўчаси, 38-уй. Телефон: 33-78-34.

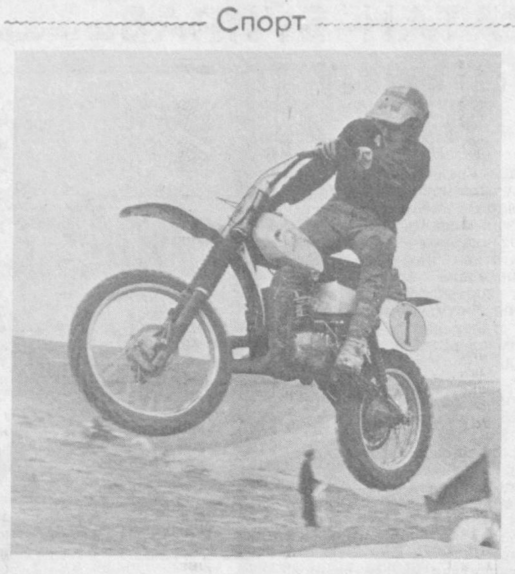

Тезлик, тезлик ва яна тезлик.

Э. Каримов фотолари.

Ярми матал, ярми мақол

⊙ Илиқ сўз кўнгил мулки,
Қуруқ сўз қилар кулки.
⊙ Ишли ошини ўйламас,
Ялқов — ишни.
⊙ Гўштни майдаласанг нами,
Гапни майдаласанг таъми қолмас.
⊙ Бугун ҳориб терак эксанг,
Эртага — толиб сени тирайди.
⊙ Мард одамдан дард ҳам қочади.
⊙ Тикон ҳам баҳорда гул бўлиб очилади.
⊙ Оғизга тушсанг—гумон,
Қоғозга тушсанг ёмон.
⊙ Бир тишни ковласанг,
Ўн тиш зирқирайди.
⊙ Бахт — насияга берилмайдиган бойлик.

Эсонали ОТАХОНОВ.

Изоҳли луғатдан кўчирмалар

✦ АЛИМЕНТ — қочоқ отанинг чўнтагидаги тешик.

✦ БОЗОР — директорнинг томорқаси.

✦ ВАЪДА — баъзи раҳбар ходимлар томонидан «бажарамиз!» деб, виқор билан айтиладиган қуруқ гумбур-гумбур сўз.

✦ ДАРС — юраги танг ўқитувчиларни зериктирадиган 45 минут.

✦ ЁР — ўн саккиз ёшлиларнинг юрагини куйдирувчи сўз.

✦ ЖОНИМ — ошиқ йигитнинг висол чоғларидаги атамаси.

✦ КОНСПЕКТ — дангаса ўқитувчининг парҳези.

✦ МУШТОҚЛИК — ошиқ ва маъшуқларнинг ўртасидаги масофа.

✦ ПЕШТАХТА — қаллоб сотувчининг қўлбола омборхонаси.

✦ САЁЗ — айрим талабаларнинг ўқишдан олиб қайтадиган билими.

✦ САБР — журъатсизнинг шиори.

✦ СОВУҚ — қасамхўрнинг нурсиз юзи.

✦ СТИПЕНДИЯ — студентни ҳаракатга келтирувчи куч.

✦ СУВОҚ — қурилишларда сувоқчилар томонидан тайёрланадиган ва кўп ўтмай девордан кўчиб тушадиган қоришма.

✦ СОВЧИ — аҳдлашган икки ёшга дақмаза орттирувчи шахс.

✦ СУФЛЁР — лапашанг эрнинг хотини.

✦ ЯРИМТА — ичувчининг қалб тори.

✦ ҚАЙТИМ — айрим сотувчи ва такси ҳайдовчиларнинг ризқ-рўзи.

Нормамат ТОҒАЕВ.

Бебилиска даромад—бошга маломат

Қилмишига яраша

Яқинда Октябрь район халқ судининг Л. Иноғомов раислигидаги ҳайъати судланувчи Қумри Ориповани Ўзбекистон ССР Жиноят кодекси 216/6-моддасининг 1-қисми билан беш йил муддатга озодликдан маҳрум этди. Хўш, Тошкент шаҳар, Октябрь район, Шерозий кўчасининг Балиқчи проездида жойлашган 18-уйда истиқомат қилувчи бу аёл нима учун бундай жазога тортилди! Сабаби битта. У қинғир йўлга кирди, бойликка хирс қўйди.

Қ. Орипова Октябрь районидаги 13-магазинда сотувчилик қиларди. Ҳалол меҳнати эвазига 6 фарзандини еб-ичирар, ўқитиб, тарбияларди. Кейин у пул топишнинг осон йўлини қидирди. Тақиқланган бўлишига қарамай, уйига наркотик моддаларни келтириб сотадиган бўлди. Ҳаёли фақат мўмай даромад топиш билан банд бўлди. Бу йўлда ҳеч нарсадан тап тортмади. Бўлмаса 39 ёшга бориб оқ-қорани таниган бу аёл 22 ёшли навқирон йигитга инсон соғлиғи учун мутлақ зиён бўлган наркотик моддани сотармиди!

Ўша куни «Самарқанд» ресторанида ишловчи Аюбхон Умаров ишдан кеч чиқди. Тўғри Қ. Орипованинг уйига йўл олди. Мезбон меҳмонни эшик олдида кутиб олди.

— Келинг!!

— Келдик, опахон. Ҳалигидан борми!

— Қанча.

Аюбхон чўнтакларини кавлаштира бошлади. Иккита 10 таликни чиқариб Қ. Орипованинг қўлига тутди.

— Ҳозир.

Аёл ичкарига кириб кетди. Бироздан сўнг қайтиб чиқди.

— Мана, тезроқ чўнтагингизга сола қолинг, ука.

Аюбхон иши битганидан хурсанд бўлиб, топилмас матоҳни титраб-қақшаганича яшира бошлади.

Бироқ, бу сафар уни милиция ходимлари кутиб туришарди. А. Умаровнинг ёнидан топилган икки пакетчада 4,2 грамм наркотик модда жойланган эди. Зудлик билан Қ. Орипованинг уйи тинтув қилинди. Сандиқ орқасидан, гиламнинг тагидан ва бошқа жойлардан сотишга тайёрлаб қўйилган бир неча пакетчада наркотик моддалар топилди. Жиноятчи айбига иқрор бўлди.

Одил суд ушбу масала юзасидан холисона ҳукм чиқарди. Жазодан А. Умаров ҳам ҳоли қолмади. У суд ҳукми билан озодликдан маҳрум этилмаган ҳолда аҳлоқ тузатиш ишига жалб этилди.

Қ. ИСОҚОВ.

Редактор Т. М. ҚОЗОҚБОЕВ.

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЛЕНИН ОРДЕНЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИ

9 МАЙ СОАТ 19.30 ДА

«Истамбул фожиаси»

(шеърий драма)

АСАР МУАЛЛИФИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ ШОИРИ ЭРКИН ВОҲИДОВ БИЛАН УЧРАШУВ.

Саҳналаштирувчи режиссёр — Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган санъат арбоби НОСИР ОТАБОЕВ.

Рассом — АНАТОЛИЙ ЖИБОЕДОВ.

Балетмейстер — ЮЛДУЗ ИСМАТОВА.

РОЛЛАРДА:

СССР халқ артисти ЗИКИР МУҲАММАДЖОНОВ;

Ўзбекистон ССР халқ артистлари: Р. ИБРОҲИМОВА, Я. АБДУЛЛАЕВА, И. БОЛТАЕВА, Ё. АҲМЕДОВ;

Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган артистлар: Т. ТОЖИЕВ ва Т. КАРИМОВ;

Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати С. УМАРОВ;

Артистлар: Ф. МАЪСУДОВ, Л. ҚОСИМОВА, Ж. ЗОКИРОВ, Р. АВАЗОВ ва бошқалар.

10 МАЙ СОАТ 19.30 ДА

«Куёв»

(икки пардали комедия)

АСАР МУАЛЛИФИ, ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ЁЗУВЧИСИ, ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ МУКОФОТИНИНГ ЛАУРЕАТИ САИД АҲМАД ТОМОШАБИНЛАР САВОЛЛАРИГА ЖАВОБ БЕРАДИ.

Саҳналаштирувчи режиссёр — Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган санъат арбоби РУСТАМ ҲАМИДОВ.

Рассом — УБАЙДУЛЛА САЙДАЛИЕВ.

Бош ролда: Ўзбекистон ССР халқ артисти ҒАНИ АЪЗАМОВ.

РОЛЛАРДА:

Ўзбекистон ССР халқ артистлари: Р. ИБРОҲИМОВА, Ж. ТОЖИЕВ, И. БОЛТАЕВА, Э. МАЛИКБОЕВА;

Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган артистлар: Т. КАРИМОВ ва Ш. АЗИЗОВА;

Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати Т. МЎМИНОВ.

Артистлар: Б. ҚОСИМОВ, С. МУХТОРОВ, М. ШОЖАЛИЛОВА, Ш. САФОЕВА, Г. ИБРОҲИМБЕКОВА.

Театрнинг бош режиссёри — Ўзбекистон ССР халқ артисти, Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофотининг лауреати ЛАТИФ ФАЙЗИЕВ.

Билетлар соат 14.00 дан сотилади.

Коллектив бўлиб келиш учун заявкалар қабул қилинади.

Телефонлар: 44-24-47, 44-17-51.

ТОШКЕНТ ШАҲАР АҲОЛИНИ ИШГА ЖОЙЛАШТИРИШ БЮРОСИ

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

«ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ»нинг «ТАШТРАНССПЕЦСТРОЙ» трестига қарашли

2-ИХТИСОСЛАШГАН БОШҚАРМАСИГА

ташқи трубопроводларни монтаж қилувчилар, мастерлар, участкаларнинг бошлиқлари.

ЛЕНИН РАЙОН САНОАТ КОРХОНАЛАРИГА

штамповкачилар, автоматчилар, асбобсоз-слесарлар, ремонтчилар, йиғувчилар, сантехниклар, лекальщилар, гальваниклар, созловчилар, токарлар, силлиқловчилар, фрезерчилар, чархловчилар, сонли программа билан бошқариладиган станокларнинг операторлари, рандаловчилар, бўёқчилар, кошинкорлар, дурадгорлар.

«ҚИЗИЛ ТОНГ» ТИКУВЧИЛИК ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИГА

тикувчилар, фаррошлар.

«СРЕДАЗЭЛЕКТРОСЕТЬСТРОЙ» трестининг ИХТИСОСЛАШГАН ҚУРИЛИШ МОНТАЖ БОШҚАРМАСИГА

автоэлектрик, кранлар бўйича электрик, моторист, агрегатчи, автослесарь, шофёрлар.

СЕРГЕЛИ РАЙОН ИНШООТЛАРИГА

Юридик бюро, меҳнат ва иш ҳақи бўлими, техника хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофазалаш бюросининг бошлиқлари; техника бўлими ва ишлаб чиқариш бўлими бошлиқларининг ўринбосарлари, бош бухгалтер ўринбосари; ҳисоблаш машиналари инженери, инженер программист, техника хавфсизлиги инженери, рационализация ва янги техника инженери, автотранспорт бўйича инженер-механик, инженер-энергетик, асбоб-ускуналар назорати бўйича инженер, сметалар тузувчи инженер, қурувчи инженер, таъминотчи инженер, хўжалик ҳисоби бўйича инженер, таннарх бўйича инженер, меҳнатни нормалаштириш инженери; молия ишлари экономисти, планлаштириш ва тайёрланган молларни ҳисобга олувчи экономист, таъминотни планлаштириш бўйича экономист, бухгалтер, техник-статист, хўжалик мудири, мастерлар, слесарлар, электр пайвандчилар, токарлар, фрезерчи, сантехник, силлиқловчи, автослесарлар, ҳайдовчилар, бульдозерчи, ғишт терувчилар, сувоқчилар, бўёқчилар, омборчилар, диспетчер, электр монтёр, кранчилар, прессловчилар, ўт ёқувчи.

СПРАВКАЛАР ВА ИШГА ЙЎЛЛАНМАЛАР ОЛИШ ЮЗАСИДАН ҚУЙИДАГИ АДРЕСГА МУРОЖААТ ҚИЛИНСИН:

Марказий пункт — Космонавтлар проспекти, 6-уй;
Ленин район пункти—Т. Шевченко кўчаси, 64-уй;
Октябрь район пункти — У. Юсупов кўчаси, 3-уй;
Чилонзор район пункти — 2-квартал, 3-уй;
Фрунзе район пункти — Ш. Руставели кўчаси, 87-уй.
Ҳамза район пункти — Ҳасанова кўчаси, 10-уй;
Куйбишев район пункти — К. Маркс кўчаси, 59-уй;
Киров район пункти — Энгельс кўчаси, 48-уй;
Собир Раҳимов район пункти — Қорасарой кўчаси, 270-уй;
Акмал Икромов район пункти — Фарҳод кўчаси, 21-уй;
Сергели район пункти — Спутник, 2-квартал, 69-уй.

Кино

3 МАЙДА
БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Санъат саройи — «АБАДИЯТ НИҲОЯСИ» [катта зал, 18.30, 20.45].

ВЛКСМ 30 йиллиги — «ОЛҒИРЛАР» [жуфт соатларда].

Чайка — «ОМАДЛИ ҚИЗ» [тоқ соатларда], «КУРЬЕР» [жуфт соатларда].

Нукус — «СИРЛИ ВОРИС» [18.30, 20.45].

Қозоғистон — «СИРЛИ ВОРИС» [17, 18, 20.00].

Москва — «ИЗТОПАР» [тоқ соатларда ва 20.40 да].

Лисунов номли — «ПОХОЛ ҚЎНҒИРОҚЛАР» [тоқ соатларда].

Тошкент Советининг 50 йиллиги — «ОМАДЛИ ҚИЗ» [жуфт соатларда].

Ватан — «ОМАДЛИ ҚИЗ» [17, 19, 20.45].

Восток — «ОМАДЛИ ҚИЗ» [18, 20, 21.30].

4 МАЙДА
БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Санъат саройи — «АБАДИЯТ НИҲОЯСИ» [катта зал, 11, 13.30, 16, 18.30, 20.45].

Чайка — «АБАДИЯТ НИҲОЯСИ» [11, 13.30, 16, 18.30, 21.00].

Дружба — «ОЛТИН ЗАНЖИР» [жуфт соатларда].

Нукус — «СИРЛИ ВОРИС» [11, 13.30, 16, 18.30, 20.45].

Қозоғистон — «АКУЛА БОҚУВЧИ» [ҳар соатда].

Лисунов номли — «ПОХОЛ ҚЎНҒИРОҚЛАР» [тоқ соатларда].

Искра — «БОЛАЛАР МАЙДОНЧАСИ» [12.00].

Тошкент Советининг 50 йиллиги — «СИРЛИ ВОРИС» [11, 13.30, 16, 18.30, 21.00].

АВТОМАТ-ЖАВОБ БЕРУВЧИ ТЕЛЕФОНЛАР:

Санъат саройи — 44-21-44, 44-21-34, 44-21-74.
Чайка — 77-06-20.
Тошкент Советининг 50 йиллиги — 78-47-25.
Қозоғистон — 35-24-92.
Ватан — 74-30-38.
Восток — 92-14-61.
Дружба — 67-96-15.

Шаҳар кинотеатрларида хизмат кўрсатиш маданиятини яхшилашга оид таклиф ва истакларингиз билан Кинолаштириш бошқармасига 33-37-11 телефони бўйича мурожаат қилинг. Репертуардаги ўзгаришлар тўғрисида кинотеатрлардан тўлиқ маълумот олишингиз мумкин.

«ТАШКНИГА» ИДОРАСИ, ТОШКЕНТ ШАҲАР КИТОБСЕВАРЛАР ТАШКИЛОТИ, «БИЛИМЛАР УЙИ»

4 май куни соат 16.00 да «БИЛИМЛАР УЙИ»ДА

(Киров кўчаси, 24-уй)

НОДИР КИТОБЛАР АУКЦИОНИНИ ЎТКАЗАДИ

АУКЦИОНДА РЕВОЛЮЦИЯДАН ОЛДИНГИ ВА СОВЕТ НАШРИЁТЛАРИДА 1961 ЙИЛГАЧА НАШР ЭТИЛГАН НОЁБ НАШРЛАР КИМОШДИ САВДОСИГА ҚЎЙИЛАДИ.

Танаффусда музикали ўйинлар, китоб савдо-ярмаркаси бўлади.

Билетлар «БИЛИМЛАР УЙИ» кассаларида сотилмоқда.

33-35-65, 33-89-31, 56-55-89 телефон номерлари бўйича маълумот олиш мумкин.

ДИҚҚАТ!

ОКТЯБРЬ РАЙОНИДАГИ 41-МАКТАБДА

шаҳарнинг Ленин, Фрунзе, Чилонзор районларида яшовчи, ўзбек тилида таълим олаётган кишилар ўрта ва тўлиқсиз ўрта мактаблар курси учун имтиҳонлар топшириш юзасидан

«ЭКСТЕРН» ГРУППАСИГА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛИНАДИ

Имтиҳонлар — 1988 йил 5 майдан бошланади.

Справкалар юзасидан қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: 700020, Тошкент шаҳри, Марказ-26, Уйғур кўчаси, 101-уй. Телефон: 42-24-14.

Октябрь районидаги 115-ўрта мактаб коллективи чет тили ўқитувчиси **Фарида Ғуломовна МИНГАЛИЕВАнинг** вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳуманинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбек ва рус тилларида мустақил равишда нашр этилади.

«Тошкент оқшоми»

(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

РЕДАКЦИЯ АДРЕСИ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР: бўлимлар: партия турмуши ва пропаганда — 32-54-19; совет қурилиши ва халқ контроли — 32-54-34; саноат, транспорт ва алоқа — 33-08.74, 32-57-84; шаҳар хўжалиги, савдо ва маиший хизмат — 32-55-39, капитал қурилиши — 32-58.85; фан ва ўқув юртлари — 32-53.10; физкультура ва спорт, ҳарбий-ватанпарварлик тарбияси — 32-55.32; маданият — 32-53-83; ахборот — 33-28-95; хатлар ва оммавий ишлар —33.29-70; иллюстрация — 32-55-37; жамоатчилик редакцияси — 33.99-42, 32-53-66; «Ташкентская неделя» рекламалар иловаси — 32-56.84; эълонлар — 33-81-42.

Р. — 12727. Якшанбадан ташқари ҳар куни чиқади. Ички саҳифаларга 18.00 да қўл қўйилган. [График бўйича 17.00 да қўл қўйилиши лозим]. А. — 2109. Тиражи — 107820. 64690. 1 2 3 4 5 6 7 89 10.